

Міністерство освіти і науки України
Луцький національний технічний університет
Факультет бізнесу та права
Кафедра економіки

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
ЗА СТУПЕНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ «БАКАЛАВР»

Аналіз та оцінка виконання Цілей сталого розвитку у регіоні
(на матеріалах Волинської області)

спеціальність 051 Економіка

(шифр і назва спеціальності)

освітня програма «Економіка»

(назва освітньої програми)

Виконав: здобувач вищої освіти
Групи ЕКЗ-41
КОЗЛОВСЬКА Катерина Володимирівна

(підпис)

Керівник:
Д.е.н., професор
Шубалий Олександр Михайлович

(підпис)

Кваліфікаційну роботу
допущено до захисту
«__» _____ 20__ р.
Доктор філософії (PhD), доцент
Гарант освітньої програми:
Косінський Петро Миколайович

(підпис)

Луцьк – 2025 року

ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет бізнесу та права

Кафедра економіки

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 051 Економіка

Освітня програма: «Економіка»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри економіки
проф. Шубалий О.М.

«__» _____ 202__ р.

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

КОЗЛОВСЬКА Катерина Володимирівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи

Аналіз та оцінка виконання Цілей сталого розвитку у регіоні (на матеріалах Волинської області)

Керівник роботи: Шубалий О.М.

затверджені наказом закладу вищої освіти від «17» січня 2025 р. №27/01-02

2. Строк подання здобувачем вищої освіти кваліфікаційної роботи
«14» червня 2025 р.

3. Вихідні дані до роботи посібники, підручники, наукові монографії, наукові періодичні видання, нормативно-правові документи, статистичні дані Головного управління статистики у Волинській області, Державної служби статистики, Інтернет-ресурси вільного доступу тощо.

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, що потрібно розробити):

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ТА ОЦІНКИ ВИКОНАННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ВИКОНАННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ У ВОЛИНСЬКІЙ ОБЛАСТІ

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ. ДОДАТКИ.

5. Перелік графічного (ілюстративного) матеріалу:

1. Цілі Сталого розвитку в Україні

2. Критерії вибору показників аналізу та оцінки сталого розвитку

3. Світовий досвід реалізації цілей сталого розвитку

4. Основні показники діяльності суб'єктів господарювання

5. Доходи і витрати населення

6. Надходження та видатки місцевих бюджетів

7. Досягнення Цілей сталого розвитку Волинської області

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис	
		завдання видав	завдання прийняв
<i>1 розділ</i>	<i>проф. Шубалий О.М.</i>		
<i>2 розділ</i>	<i>проф. Шубалий О.М.</i>		
<i>Висновки та пропозиції</i>	<i>проф. Шубалий О.М.</i>		

7. Дата видачі завдання «30» вересня 2024 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи бакалавра	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	<i>Обґрунтування теми</i>	<i>до 30.09.2024</i>	
2.	<i>Огляд літератури із досліджуваної проблеми</i>	<i>до 31.10.2024</i>	
3.	<i>1 розділ</i>	<i>до 31.12.2024</i>	
4.	<i>2 розділ</i>	<i>до 15.04.2025</i>	
5.	<i>Висновки та пропозиції</i>	<i>до 20.05.2025</i>	
6.	<i>Формування списку використаних джерел</i>	<i>до 25.05.2025</i>	
7.	<i>Формування додатків</i>	<i>до 27.05.2025</i>	
8.	<i>Оформлення ілюстративного матеріалу</i>	<i>до 31.05.2025</i>	
9.	<i>Нормоконтроль</i>	<i>до 01.06.2025</i>	
10.	<i>Інструментальна перевірка на академічний плагіат</i>	<i>до 07.06.2025</i>	
11.	<i>Представлення кваліфікаційної роботи бакалавра до захисту</i>	<i>до 14.06.2025</i>	

Здобувач вищої освіти

_____ (Козловська К.В.)
(підпис) (прізвище, ініціали)

Керівник кваліфікаційної роботи

_____ (Шубалий О.М.)
(підпис) (прізвище, ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ТА ОЦІНКИ ВИКОНАННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	10
1.1. Сутність і значення Цілей сталого розвитку в сучасному економічному середовищі	10
1.2. Методологічні підходи до аналізу та оцінки виконання Цілей сталого розвитку	14
1.3. Міжнародний досвід реалізації Цілей сталого розвитку	18
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ВИКОНАННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ У ВОЛИНСЬКІЙ ОБЛАСТІ	22
2.1. Соціально-економічна характеристика Волинської області	22
2.2. Оцінка динаміки основних показників виконання Цілей сталого розвитку у регіоні	28
2.3. Вплив місцевих програм і політик на досягнення Цілей сталого розвитку	52
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	57
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	67
ДОДАТКИ	71

АНОТАЦІЯ

Катерина К.В. Аналіз та оцінка виконання Цілей сталого розвитку у регіоні (на матеріалах Волинської області). – Кваліфікаційна робота бакалавра на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота бакалавра за спеціальністю 051 Економіка, освітня програма «Економіка». Луцький національний технічний університет. Луцьк, 2025.

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з вступу, двох розділів, висновків та пропозицій, переліку джерел посилання, додатків. Метою кваліфікаційної роботи є аналіз і оцінка виконання Цілей сталого розвитку у регіоні на матеріалах Волинської області. Об'єктом дослідження є показники виконання Цілей сталого розвитку у Волинській області. Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти аналізу та оцінки виконання Цілей сталого розвитку на регіональному рівні.

У роботі досліджено процес реалізації Цілей сталого розвитку (ЦСР) у Волинській області; враховано місцеві особливості та виклики; розглянуто ключові аспекти, такі як: соціальна політика, економіка, екологія та інфраструктура, що дало змогу краще оцінити прогрес регіону.

Дослідження свідчить, що область поступово рухається вперед у реалізації ЦСР, особливо у сферах соціального захисту та економічного розвитку. Проте залишаються питання, які потребують додаткової уваги, зокрема, доступність соціальних послуг, екологічна ситуація та рівність можливостей для всіх мешканців регіону. Представлені висновки та пропозиції можуть бути корисними для формування регіональної політики сталого розвитку, а також слугувати основою для подальших досліджень у цій галузі.

Ключові слова: сталий розвиток, Волинська область, соціальна політика, економіка, екологія, інфраструктура, Цілі сталого розвитку.

ANNOTATION

Katerina K.V. Analysing and evaluating the implementation of the Sustainable Development Goals in the region (on materials of the Volyn region). – Manuscript.

Qualification work of bachelor in the specialty 051 Economics, educational program "Economics". Lutsk National Technical University. Luck, 2025.

The bachelor's thesis consists of an introduction, two chapters, conclusions and proposals, a list of references, and appendices. The purpose of the qualification work is to analyze and evaluate the implementation of the Sustainable Development Goals in the region on the materials of the Volyn region. The object of research is the indicators of implementation of the Sustainable Development Goals in the Volyn region. The subject of the study is the theoretical, methodological and practical aspects of the analysis and evaluation of the implementation of the Sustainable Development Goals at the regional level.

The paper examines the process of implementing the Sustainable Development Goals (SDGs) in Volyn region; takes into account local peculiarities and challenges; considers key aspects such as social policy, economy, environment and infrastructure, which allowed for a better assessment of the region's progress.

The study shows that the region is gradually moving forward in implementing the SDGs, especially in the areas of social protection and economic development. However, there are still issues that require additional attention, such as the availability of social services, the environmental situation, and equality of opportunities for all residents of the region. The conclusions and proposals presented here can be useful for the formation of a regional sustainable development policy, as well as serve as a basis for further research in this area.

Keywords: sustainable development, Volyn region, social policy, economy, ecology, infrastructure, Sustainable Development Goals.

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасному світі питання сталого розвитку набувають все більшої важливості. У вересні 2015 року всі 193 країни-члени Організації Об'єднаних Націй схвалили план кращого майбутнього разом. Протягом наступних 15 років ми працюватимемо разом, щоб подолати крайню бідність, ліквідувати нерівність і несправедливість і захистити нашу планету. В основі Порядку денного до 2030 року лежать 17 цілей сталого розвитку (ЦСР), які чітко визначають світ, до якого ми прагнемо для всіх без винятку. Нові глобальні цілі є результатом більш інклюзивного процесу, ніж будь-коли раніше: уряди за участю бізнесу, громадянського суспільства та місцевого населення. Ми всі поділяємо спільне бачення того, куди має рухатися світ. Досягнення цих амбіцій вимагатиме безпрецедентних зусиль з усіх сфер життя – і бізнес повинен відігравати надзвичайно важливу роль у цьому процесі.

Аналіз виконання ЦСР на регіональному рівні дозволяє краще зрозуміти локальні особливості реалізації сталого розвитку, визначити ключові проблеми та ресурси, а також розробити рекомендації щодо ефективного впровадження політик і стратегій. Оцінка прогресу в досягненні ЦСР є важливим інструментом для аналізу поточної ситуації, моніторингу результатів і визначення пріоритетних напрямів розвитку. Враховуючи специфіку різних регіонів, моніторинг і оцінка виконання ЦСР на місцевому рівні дозволяє максимально точно оцінити вплив локальних факторів на досягнення глобальних цілей.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є аналіз і оцінка виконання Цілей сталого розвитку у регіоні на матеріалах Волинської області.

Відповідно до вищезазначеної мети виділено наступні завдання кваліфікаційної роботи:

- описати сутність і значення Цілей сталого розвитку в сучасному економічному середовищі;

- розглянути методологічні підходи до аналізу та оцінки виконання Цілей сталого розвитку;
- здійснити аналіз санаторіїв як основних закладів курортно-рекреаційного комплексу;
- охарактеризувати міжнародний досвід реалізації Цілей сталого розвитку;
- проаналізувати соціально-економічний стан Волинської області;
- оцінити динаміку основних показників виконання Цілей сталого розвитку у регіоні;
- дослідити вплив місцевих програм і політик на досягнення Цілей сталого розвитку.

Об'єктом дослідження є показники виконання Цілей сталого розвитку у Волинській області.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти аналізу та оцінки виконання Цілей сталого розвитку на регіональному рівні.

Методи дослідження. Розв'язання поставлених завдань здійснювались шляхом використання загальнонаукових методів дослідження – аналіз (застосовувався для розчленування об'єкта дослідження на окремі складові: соціальну, економічну, екологічну компоненти сталого розвитку), спостереження (за виконання цілей), синтез (дозволив об'єднати результати аналізу окремих складових сталого розвитку для формування цілісного уявлення про динаміку та рівень досягнення ЦСР у Волинській області), систематизація (забезпечила впорядкування зібраної інформації за окремими цілями сталого розвитку), класифікація (використовували для поділу інформації), порівняння (співставлення виконання цілей згідно років).

Інформаційною базою дослідження стали: посібники, підручники, наукові монографії, наукові періодичні видання, нормативно-правові документи, статистичні дані Головного управління статистики у Волинській області, Державної служби статистики, Інтернет-ресурси вільного доступу тощо.

Практичне значення отриманих результатів може стати в пригоді для впровадження практичних рішень у сфері сталого розвитку регіону, зокрема у Волинській області. Запропоновані підходи допоможуть місцевим громадам і органам влади ефективніше поєднувати економічні цілі з екологічними ініціативами.

Практичне значення одержаних результатів. Методичні підходи до аналізу й оцінки, пропозиції для забезпечення виконання Цілей сталого розвитку можуть бути використані у роботі органів державної влади у Волинській області.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження були апробовані під час участі на науково-практичному заході.

Публікації. Основні теоретичні положення і практичні результати дослідження були викладені в одних тезах доповідей обсягом 0,1 друк. арк.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається із вступу, двох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел, додатків. Основний зміст роботи викладений на 66 сторінках комп'ютерного тексту, в тому числі 3 рисунки та 23 таблиці. Список використаних джерел складається з 41 найменувань і представлений на 4 сторінках. Робота містить 5 додатків, викладених на 7 сторінках.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ТА ОЦІНКИ ВИКОНАННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

1.1. Сутність і значення Цілей сталого розвитку в сучасному економічному середовищі

Сталий розвиток (СР) став популярною фразою в сучасному дискурсі розвитку. Однак, незважаючи на його поширеність і величезну популярність, яку вона здобула протягом багатьох років, ця концепція все ще здається незрозумілою, оскільки багато людей продовжують задавати питання про її значення та історію, а також про те, що вона тягне за собою та означає для теорії та практики розвитку.

На сьогоднішній день існує понад 70 різних визначень поняття «сталий розвиток», а також багато підходів до його реалізації. Один з таких підходів – інноваційний, який підкреслює необхідність застосування нових змін для досягнення збалансованого розвитку та руху вперед, орієнтуючись на чітко визначені цілі.

Таким чином, інноваційний розвиток держави можна розглядати як важливий фактор, що сприяє досягненню сталості і збалансованості, а також реалізації основної мети сталого розвитку. Сталий розвиток – це безперервний процес змін, який регулюється і спрямовується на гармонізацію соціальних, екологічних та економічних аспектів. В результаті цього створюються соціо-еколого-економічні системи, що сприяють економічному зростанню, покращенню якості життя, зменшенню соціальних, територіальних і гендерних нерівностей, оптимальному використанню природних ресурсів і вирішенню екологічних та кліматичних проблем.

«За визначенням Всесвітнього комітету з питань довкілля і розвитку при ООН «сталий розвиток» можна розглядати як зобов'язання суспільства діяти у спосіб, що

підтримуватиме життя, і дозволить нашим нащадкам жити комфортно у дружньому, чистому і здоровому світі. Іншими словами сталий розвиток – це розвиток суспільства без зростання, яке призводить до виходу за межі господарської ємності біосфери. Тут під розвитком мається на увазі якісне поліпшення, а під зростанням – кількісне збільшення» [3, с.17].

Сталий розвиток став найважливішим фактором у досягненні глобального процвітання та добробуту, керуючи зусиллями щодо збалансованого економічного зростання, охорони навколишнього середовища та соціальної справедливості. Спираючись на визнання обмеженості ресурсів і взаємопов'язаних глобальних викликів, сталий розвиток є керівним принципом для сприяння стійкості та забезпечення довгострокової життєздатності людських суспільств.

«У 2015 році на засіданні Генеральної Асамблеї ООН представники 193 держав-членів одностайно схвалили «Порядок денний сталого розвитку до 2030 року» – глобальний документ, спрямований на забезпечення сталого розвитку» [19]. У цьому порядку було визначено 17 Цілей сталого розвитку (ЦСР), які необхідно реалізувати до 2030 року. Із січня 2016 року ЦСР стали основою для формування універсальної системи цілей, завдань та показників, що охоплюють економічні, соціальні та екологічні аспекти розвитку. В умовах глобальної кризи, спричиненої пандемією, дотримання визначених ООН принципів сталого розвитку набуває особливого значення для забезпечення стійкого регіонального розвитку України. Серед ключових напрямів сталого розвитку особливу роль відіграють такі цілі, як розвиток міст та громад (ціль 11) і партнерство заради сталого розвитку (ціль 17). Саме ці аспекти, на нашу думку, є визначальними у процесі пошуку ефективних шляхів сталого розвитку регіонів.

«Україна приєдналася до впровадження 17 Цілей сталого розвитку, які були інтегровані у 145 нормативно-правових актів уряду. Для їх реалізації передбачено 1 052 завдання та 3 465 заходів, закріплених у відповідних документах» [2]. У 2016–2017 роках проводився масштабний процес адаптації ЦСР з урахуванням

національних особливостей. Кожна глобальна ціль була переглянута з урахуванням специфіки соціально-економічного розвитку країни, що дозволило сформувати національну систему, яка включає 86 завдань розвитку. 30 вересня 2019 року Президент України підписав Указ «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» [25], яким підтвердив зобов'язання щодо досягнення глобальних цілей та їх адаптації відповідно до внутрішніх умов. Враховуючи особливості розвитку України, адаптація ЦСР стала важливим етапом у формуванні стратегічних пріоритетів держави.

Рис. 1.1. Цілі Сталого розвитку в Україні (джерело: [38])

«Сталый розвиток спрямований на досягнення гармонійного балансу між покращенням якості життя населення, зокрема соціально-економічного забезпечення, створенням екологічно сприятливих умов, підвищенням рівня безпеки та покращенням стану здоров'я. Важливим аспектом визначення пріоритетів сталого розвитку на регіональному рівні в Україні є залучення широкого кола представників громадянського суспільства до обговорення актуальних питань. До цього процесу долучаються консультанти з різних галузей, науковці, підприємці, а також представники державної влади регіонального та

місцевого рівнів. Реалізація стратегії сталого розвитку економіки країни, її регіонів, міст і громад залишається одним із ключових завдань органів державного управління на всіх рівнях» [14, с.55].

Ефективність будь-якої країни у досягненні ЦСР значною мірою залежить від її лідерства. Ефективне керівництво перетворюється на розсудливе формулювання та реалізацію державної політики, а також якісне надання державних послуг для задоволення потреб і прагнень громадян. Досягнення ЦСР вимагатиме узгоджених зусиль урядів, бізнес-сектору, суспільства та окремих громадян. Інноваційне лідерство та управління будуть необхідними для організацій у всіх секторах, щоб інтегрувати ці цілі сталого розвитку в стратегічні плани та операційну діяльність для реалізації прагнень до 2030 року.

«При цьому варто зазначити, що теоретичне підґрунтя концепції сталого розвитку закладено ще в XVIII ст., в період індустріалізації економіки та формувалося сучасних уявлень про підприємницьку діяльність. Задля вирішення означених проблем, запобігання погіршення стану довкілля, забезпечення суспільного розвитку необхідними ресурсами, виникла необхідність розробки інноваційних стратегічних підходів щодо забезпечення цілей сталого розвитку. Їх сутність зумовлена інноваційними здобутками науки в галузі створення інтелектуальних технологій, на основі яких можливо вирішувати існуючі негаразди сучасного світу» [35, с. 647].

Сучасний погляд на розвиток концепції сталого розвитку заснований, насамперед, на вдосконаленні механізмів державно-приватного партнерства, що пов'язано з поглибленням впливу великих міжнародних корпорацій і транснаціональних структур на економічні, соціальні, політичні та культурні процеси в суспільстві на світовому рівні.

Отже, сталий розвиток є ключовим фактором для забезпечення глобального процвітання та довгострокової життєздатності людських суспільств, зокрема в

Україні, де важливими аспектами є економічна збалансованість, соціальна справедливість та екологічна безпека.

1.2. Методологічні підходи до аналізу та оцінки виконання Цілей сталого розвитку

Для досягнення Цілей сталого розвитку (ЦСР), які є важливою складовою формування цивілізованого та демократичного суспільства, потрібно ефективно реалізувати моніторинг і оцінку під час планування розвитку та ухвалення рішень. В Україні залишається актуальним питання організації збору даних для моніторингу виконання ЦСР. Інформаційні індикатори повинні бути чіткими та зрозумілими для громадськості, відповідати актуальним викликам, спиратися на науково обґрунтовані підходи та бути прозорими і надійними для оцінки за національною інформаційною базою. Вони мають допомогти в оцінці ефективності соціально-економічної політики країни та забезпечити можливість порівняння з іншими державами.

Механізм збору даних для моніторингу реалізації ЦСР і координації інформаційної взаємодії був затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року (№ 686-р). Цей документ визначає 183 індикатори для збору даних, їх дезагрегацію, а також відповідальних осіб і терміни подачі інформації. Державна служба статистики України відповідає за координацію збору даних і розробку метаданих для національних індикаторів ЦСР [20].

У межах Програми розвитку державної статистики до 2023 року, затвердженої постановою Кабміну від 27 лютого 2019 року (№ 222) [41], був створений спеціальний розділ на офіційному веб-сайті Держстату «Цілі сталого розвитку». «Цей ресурс надає доступ до національних і міжнародних документів щодо ЦСР, офіційних даних та метаданих, а також публікацій. Візуалізація даних є важливою

складовою моніторингу, оскільки вона полегшує їх сприйняття і аналіз для різних груп користувачів» [20, 37].

Інститут Світових Ресурсів (ООН) [7] пропонує універсальні критерії для їх обґрунтування підходу до методології показників сталого розвитку.

Таблиця 1.1. Критерії вибору показників аналізу та оцінки сталого розвитку

Критерії	Опис
Актуальність	Чи вимірює показник те, що дійсно важливо, на відміну від того, що найлегше виміряти? Дослідникам слід уникати вимірювання того, що легко виміряти, замість того, що необхідно для досягнення цілей оцінювання.
Достовірність	Наскільки достовірними чи правдоподібними є дані звіту про оцінку сталого розвитку для цільової аудиторії? Зацікавлені сторони та експерти, з якими проводилися консультації, можуть допомогти визначити надійні джерела інформації. Технічний аналіз даних може допомогти підвищити достовірність.
Валідність	Чи відобразатиме показник те, що дослідник хотів виміряти? Валідність означає, чи дійсно вимірюється вимірює те, що має вимірюватися
Надійність	Якщо дані про індикатор збираються однаково з того самого джерела з використанням тих самих правил збору інформації кожного разу, чи будуть отримані однакові результати? Одним із способів підвищення надійності є забезпечення регулярного моніторингу
Практичність	Дослідникам слід уникати спроб виміряти занадто багато. Щоб обмежити витрати на збір даних, користувачі повинні розглянути, які показники вже відстежуються. Дослідники також повинні розглянути, чи можна розрахувати показник безпосередньо, чи потрібні (і скільки) додаткові дані для розрахунку значення показника.

Джерело: [7, с. 97].

Оцінка прогресу досягнення Цілей сталого розвитку (ЦСР) в Україні здійснюється відповідно до методології Економічної та соціальної Комісії ООН для Азії та Тихого океану (UNESCAP). Ця методологія заснована на аналізі поточних і прогнозованих темпів руху країн до визначених цілей, що дозволяє оцінити, наскільки швидко і ефективно країна наближається до виконання кожної з ЦСР.

Методологія передбачає оцінку того, яку частину шляху до цільового орієнтиру країна вже пройшла від базового року до поточного (індекс поточного стану). Вона також визначає, чи достатньо темпів прогресу для досягнення цілі в заплановані строки (індекс прогнозованого стану). Для оцінки прогресу в даному випадку використовується індекс поточного стану, що показує частину шляху до цілі, яку країна пройшла до 2019 року, розраховуючи за наявними даними.

Індекс може мати значення від «-10» до «+10». Оцінка «0» означає, що показник не змінився в порівнянні з базовим роком, а «+10» вказує на досягнення запланованої цілі. Значення «-10» відображає рух у зворотному напрямку від цілі. Наприклад, якщо в 2015 році фактичне значення показника дорівнює 11, то індекс буде «0», а якщо цільовий орієнтир становить 13, то це буде «+10». Якщо показник відхиляється від цілі, індекс набуває негативних значень.

Прогрес оцінюється залежно від доступних даних: для індикаторів, для яких розпорядники інформації поширюють дані на рівні областей, оцінюється прогрес кожної області, а для тих, для яких немає регіональних даних, оцінка проводиться на національному рівні. Якщо для індикатора не визначено цільове значення, прогрес не розраховується.

«Моніторинг індикаторів ЦСР в Україні проводиться щорічно. Аналіз даних дозволяє вчасно виявляти актуальні проблеми та визначати пріоритети в економічній та соціальній політиці. Завдяки моніторингу підвищується національна спроможність оцінювання, що сприяє суспільній підтримці ЦСР і виробленню рекомендацій для подальшого розвитку» [18].

У 2019 році Міністерство економіки України разом з іншими центральними органами виконавчої влади провело аналіз включення цілей сталого розвитку до нормативно-правових актів уряду, виявивши, що не всі завдання 17 цілей були враховані. Зазначений аналіз виявив слабкі місця в системі державного стратегічного планування та бюджетування, зокрема відсутність системного підходу до формування політики. Це призводить до розпорошення ресурсів

(фінансових, матеріальних, людських), що ускладнює їх ефективне використання, знижує рівень фінансування, а також веде до дублювання функцій та зниження відповідальності органів виконавчої влади. Для аналітичної роботи доцільно згрупувати показники за трьома ключовими вимірами сталого розвитку: соціальним, економічним та екологічним.

Таблиця 1.2. Основні індикатори оцінки сталого розвитку за складовими

Складова сталого розвитку	Приклади цілей ЦСР	Основні індикатори (приклади)
Соціальна	Ціль 1: Подолання бідності Ціль 3: Добре здоров'я і благополуччя Ціль 4: Якісна освіта	Частка населення, що живе за межею бідності (%) Середня очікувана тривалість життя (років) - Рівень охоплення дошкільною та середньою освітою (%) Доступність первинної медичної допомоги
Економічна	Ціль 8: Гідна праця та економічне зростання Ціль 9: Індустріалізація, інновації та інфраструктура Ціль 10: Зменшення нерівності	Рівень безробіття (%) Прямі іноземні інвестиції на душу населення Частка малого та середнього бізнесу у ВВП Індекс Джині (коефіцієнт нерівності доходів)
Екологічна	Ціль 6: Чиста вода та санітарія Ціль 7: Доступна та чиста енергія Ціль 13: Боротьба зі зміною клімату Ціль 15: Захист екосистем суші	Частка домогосподарств, що мають доступ до централізованого водопостачання (%) Частка відновлюваної енергії в загальному енергобалансі (%) Викиди CO ₂ на душу населення (тонни) Площа природоохоронних територій (%)

Джерело: [18].

У серпні 2022 року, за підтримки урядів Швеції та Швейцарії, при Кабінеті Міністрів України було створено Офіс з питань реалізації Цілей сталого розвитку (ЦСР). Цей орган має на меті розробку та впровадження механізмів інтеграції ЦСР у національну та регіональну політику, стратегії та процеси планування, а також підвищення координації уряду щодо реалізації та моніторингу ЦСР. Основним

завданням Офісу є формування механізму оцінки проєктів нормативно-правових актів згідно з глобальними цілями та забезпечення відповідності національного законодавства законодавству ЄС.

Восени 2023 року була створена Міжвідомча робоча група з питань досягнення Цілей сталого розвитку, що має на меті забезпечити координацію імплементації ЦСР між різними державними структурами. Ця група також сприяє адаптації завдань та індикаторів ЦСР до специфічних умов України. Таким чином, питання реалізації ЦСР залишаються важливою складовою національної політики країни.

1.3. Міжнародний досвід реалізації Цілей сталого розвитку

Різні країни світу впроваджують власні стратегії для досягнення цих цілей, враховуючи національні особливості та пріоритети.

У Європейському Союзі (ЄС) ЦСР інтегровані в політики та програми розвитку. ЄС акцентує увагу на сталому економічному зростанні, соціальній інтеграції та екологічній стійкості. Зокрема, впроваджуються ініціативи щодо переходу до циркулярної економіки, розвитку відновлюваних джерел енергії та зменшення нерівності

«Глобальна мета сталого розвитку в країнах ЄС реалізується через інституційний формат, що поєднує вертикальний та горизонтальний підходи до управління. Горизонтальна координація включає цілісний підхід до погодження механізмів аграрної, соціальної та екологічної політики на всіх рівнях. Центральний орган Європейської Комісії затверджує політичні зобов'язання та спільну стратегію сталого розвитку. На робочому рівні для реалізації цих зобов'язань створюються міжвідомчі групи, якими керує Генеральний секретаріат. У 2017 році була створена спеціальна робоча група «Рада зі сталого розвитку на період до 2030 року» («Council WP 2030»). Важливими інституційними платформами для реалізації

сталого розвитку є партнерські організації, такі як Обсерваторія сталого розвитку (SDO), інформаційно-аналітичні асоціації, цифрові платформи (MSP) та експертні групи. Одним з основних інструментів горизонтального впливу є консультаційні онлайн-платформи, які забезпечують взаємодію між урядом, суспільством, аналітичними центрами та бізнесом» [19].

Таблиця 1.3. Світовий досвід реалізації ЦСР

Регіон / Країна	Основний акцент	Особливості реалізації
ЄС	Сталий розвиток: економіка, соціум, екологія	Вертикальне та горизонтальне управління, міжвідомчі групи, онлайн-платформи
Японія, Південна Корея	Інновації, «зелені» технології	Інвестиції у енергоефективність та «розумні» міста
Латинська Америка	Зменшення бідності, освіта, здоров'я	Активне залучення суспільства і бізнесу
Африка	Економіка, інфраструктура, клімат	Міжнародна підтримка і партнерства

Джерело: [9].

«Вертикальний підхід долучає до інституційного механізму управління сталим розвитком спеціалізовані відомства та міністерства європейських країн, які є відповідальними за реалізацію цілей і програм сталого розвитку. В цілому, інституційний механізм реалізації цілей сталого розвитку у межах ЄС працює у рамках трьох функціональних вимірів: зобов'язання – стратегії – моніторинг» [12, с.332].

У країнах Азії, таких як Японія та Південна Корея, реалізація ЦСР зосереджена на інноваціях, технологічному розвитку та екологічних ініціативах. Ці країни активно інвестують у «зелені» технології, енергоефективність та розвиток «розумних» міст, що сприяє досягненню екологічних та економічних цілей сталого розвитку.

«У Латинській Америці, зокрема в Колумбії та Мексиці, уряди впроваджують політики, спрямовані на зменшення бідності, покращення освіти та охорони здоров'я. Ці країни активно залучають громадянське суспільство та приватний

сектор до процесу реалізації ЦСР, що підвищує ефективність впроваджуваних заходів» [6].

В Африці, країни як Гана та Ефіопія розробляють стратегії сталого розвитку, спрямовані на економічне зростання, інфраструктурний розвиток та боротьбу зі зміною клімату. Міжнародна підтримка та партнерства відіграють ключову роль у реалізації цих ініціатив, забезпечуючи фінансування та обмін досвідом.

Загалом, міжнародний досвід реалізації ЦСР демонструє важливість адаптації глобальних цілей до національних контекстів, залучення всіх секторів суспільства та встановлення ефективних партнерств для досягнення сталого розвитку.

Уже в рамках глобальної ініціативи ЦСР країни мають можливість орієнтуватися на конкретні механізми та стратегії для досягнення сталого розвитку, зважаючи на свої власні соціально-економічні та екологічні обставини. Водночас важливими аспектами є спільні міжнародні зусилля, що сприяють підтримці цих ініціатив через міжнародні організації, інвестиції та технологічний обмін. Наприклад, Організація Об'єднаних Націй через Програму розвитку ООН (ПРООН) активно підтримує країни, що мають низький рівень доходу, надаючи їм необхідну допомогу в реалізації планів сталого розвитку та адаптації до змін клімату.

Найбільш ефективні країни в аспекті впровадження ЦСР також фокусуються на розвитку інфраструктури, використовуючи інноваційні технології для забезпечення стійкості міських та сільських територій. Для цього розробляються нові стандарти в галузі будівництва, енергетики та транспорту, які дозволяють знижувати екологічний вплив, підвищувати енергоефективність та забезпечувати інтегроване управління ресурсами.

Зокрема, країни, які успішно реалізують стратегічні цілі сталого розвитку, активно використовують механізми публічно-приватного партнерства. Це дозволяє мобілізувати як державні, так і приватні ресурси для підтримки проєктів, спрямованих на покращення екологічного та соціального середовища. В Україні, наприклад, особливу увагу варто приділити створенню сприятливих умов для

залучення інвестицій у «зелену» економіку та підтримку місцевих підприємств, що займаються енергоефективністю та переробкою відходів.

Важливою складовою у забезпеченні сталого розвитку є розвиток людського капіталу та залучення всіх рівнів влади та громадськості до процесу прийняття рішень. Уряди мають забезпечити якісне навчання та підвищення обізнаності громадян щодо важливості ЦСР, що, в свою чергу, сприяє підвищенню соціальної відповідальності та активному залученню до вирішення місцевих і глобальних проблем.

«Міжнародний досвід показує, що інтеграція ЦСР у національні стратегії розвитку є не тільки інструментом для покращення життя громадян, але й важливим фактором для забезпечення стабільного економічного зростання. Стратегії, що орієнтуються на інновації, екологічність і соціальну інклюзивність, мають найбільший потенціал для успішного втілення сталого розвитку в умовах сучасних глобальних викликів» [14].

Крім того, постійний моніторинг прогресу реалізації ЦСР та забезпечення підзвітності урядів є важливими для належного управління цією ініціативою. Тому необхідно вживати заходи для удосконалення інструментів моніторингу, а також створення більш ефективних механізмів зворотного зв'язку між громадянами, урядами та міжнародними організаціями.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ВИКОНАННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ У ВОЛИНСЬКІЙ ОБЛАСТІ

2.1. Соціально-економічна характеристика Волинської області

Волинська область розміщена на північному заході України. Область межує з Рівненською (схід), Львівською (південь) областями України, Брестською областю Республіки Білорусь (північ) та Люблінським воєводством Республіки Польща (захід). Загальна довжина державного кордону на території Волині становить 442,76 км, з яких 228,04 км пролягає вздовж Польщі, а 214,72 км – вздовж Білорусі. На кордоні функціонує 12 пунктів пропуску, серед яких п'ять – міжнародні автомобільні, три – міжнародні залізничні, один – міждержавний автомобільний та три – місцеві (табл. 2.1).

Таблиця 2.1. Загальна характеристика Волинської області станом на початок 2024 року

Дата утворення	4 грудня 1939 р.
Територія, км ²	20.1 тис.км ²
Кількість адміністративно-територіальних одиниць	4
Кількість міст	11
Кількість селищ	22
Кількість сільських населених пунктів	1054
Чисельність населення, тис. осіб	1031,4
Щільність населення, тис. осіб на 1 км ²	51,3

Джерело: [5].

Область займає площу 20 144 кв. км, що становить 3,3 % території України. Адміністративно-територіальний устрій включає 4 райони: Володимир-Волинський, Камінь-Каширський, Ковельський та Луцький. Загальна кількість

Станом на 1 січня 2022 року чисельність наявного населення Волинської області становила 1 021,3 тисячі осіб, що свідчить про загальне скорочення населення порівняно з попереднім роком. Зменшення зафіксовано як у міській, так і в сільській місцевості: міське населення скоротилося до 533,5 тисячі осіб, а сільське - до 487,8 тисячі. Така тенденція спостерігалася у всіх районах області, зокрема у Володимирському, Камінь-Каширському, Ковельському та Луцькому районах. Демографічна ситуація в регіоні вказує на поступове зниження чисельності населення, що може бути зумовлено як природними, так і соціально-економічними чинниками (табл. 2.2).

Таблиця 2.2. Чисельність наявного населення у районах станом на 1 січня, тис.осіб

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Абсолютне відхилення 2022/2020 рр	Відносне відхилення 2022/2020р
Волинська область	1030,0	1027,4	1021,3	-8,7	-0,84
міська місцевість	540,0	537,2	533,5	-6,5	-1,20
сільська місцевість	490,0	490,2	487,8	-2,2	-0,45
Райони					
Володимирський	172,0	171,3	169,2	-2,8	-1,63
міська місцевість	106,0	105,4	104,3	-1,7	-1,60
сільська місцевість	66,0	65,9	64,9	-1,1	-1,67
Камінь-Каширський	132,0	131,1	130,4	-1,6	-1,21
міська місцевість	29,0	28,9	28,8	-0,2	-0,69
сільська місцевість	103,0	102,2	101,6	-1,4	-1,36
Ковельський	269,0	268,1	266,3	-2,7	-1,00
міська місцевість	124,0	123,1	122,2	-1,8	-1,45
сільська місцевість	145,0	145,0	144,1	-0,9	-0,62
Луцький	457,0	456,9	455,4	-1,6	-0,35
міська місцевість	280,0	279,8	278,2	-1,8	-0,64
сільська місцевість	177,0	177,1	177,2	0,2	0,11

Джерело: [9].

Географічно область розташована у межах Поліської та Лісостепової природно-географічних зон. Водні ресурси регіону представлені 267 озерами, серед яких найбільше – озеро Світязь площею 2750 га, а також 137 річками, серед яких основними є Західний Буг, Луга, Прип'ять, Стохід, Турія та Стир. Ліси займають

683 тис. га, що становить 34 % загальної площі області. Значну екологічну цінність має природно-заповідний фонд, який включає 397 об'єктів загальною площею 235 951,19 га. Болотні угіддя охоплюють 152,7 тис. га, що дорівнює 7,6 % площі області.

За даними Регіонального офісу водних ресурсів у Волинській області у 2023 році на території області нараховувалося 137 річок довжиною 3447,7 км.

Серед західних областей України Волинська область має найбільшу кількість озер (266 шт.). Найбільші і наймальовничіші озера області – Світязь, Пулемецьке, Турське, Люцимер, Перемут, Оріхове, Волянське, Біле, Любязь.

Станом на 01 січня 2022 року на території Волинської області знаходиться 397 територій та об'єктів природно-заповідного фонду (ПЗФ), з них 27 – загальнодержавного значення та 370 – місцевого значення. Площа заповідності області складає 220785,53 га (табл. 2.3).

Таблиця 2.3. Розподіл природно-заповідного фонду за категоріями

Категорії об'єктів ПЗФ	Кількість, од	Площа, га	% площі окремих категорій до загальної площі ПЗФ
Природні заповідники	1	2975,7	1,26
Національні природні парки	3	121767,84	51,61
Заказники	225	95344	40,41
Пам'ятки природи	128	679	0,29
Заповідні урочища	27	15064,02	6,38
Ботанічні сади	1	10	0,004
Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва	12	110,63	0,05

Джерело: [11].

«Крім того, Волинська область продовжує відігравати важливу роль у прийомі внутрішньо переміщених осіб. У 2023 році на її територію прибули понад 3,3 тис. нових переселенців, а станом на березень 2024 року статус ВПО мали понад 46 тис. громадян» [21].

У 2023 році у Волинській області зареєстрували 8 тис. 243 нових ФОП (фізичних осіб-підприємців) та 874 нові компанії. 103 бізнеси протягом року переїхали з Волинської області в інші області України, а 197 бізнесів, навпаки, припинили діяльність в інших областях і «осіли» на Волині.

У 2021–2023 роках спостерігалися динамічні зміни в діяльності суб'єктів господарювання. Кількість зареєстрованих суб'єктів у 2023 році зросла до 45 974, порівняно з 40 601 у 2022 році. Це зумовлено збільшенням як підприємств, так і фізичних осіб-підприємців (табл. 2.4).

Таблиця 2.4. Основні показники діяльності суб'єктів господарювання

Показники	Рік	Суб'єкти господарювання	У тому числі	
			підприємства	фізичні особи-підприємці
Кількість, одиниць	2021	41089	6280	34809
	2022	40601	5202	35399
	2023	45974	5975	39999
Кількість зайнятих працівників, тис. осіб	2021	2021	180,5	114,1
	2022	2022	169,2	107,0
	2023	2023	177,4	106,5
Кількість найманих працівників, тис. осіб	2021	143,9	112,3	31,6
	2022	132,7	105,9	26,8
	2023	135,9	104,9	31,0
Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг), млн. грн	2021	269012,9	238567,7	30445,2
	2022	267377,0	263097,5	4279,5
	2023	295123,4	289303,8	5819,6

Джерело: [32].

Кількість зайнятих працівників після зниження у 2022 році (169,2 тис.) знову зросла у 2023 році до 177,4 тис. осіб, хоча цей показник ще не досяг рівня 2021 року (180,5 тис.). Водночас кількість найманих працівників у 2023 році становила 135,9 тис. осіб, що трохи вище за 2022 рік (132,7 тис.), але все ще нижче за показник 2021 року.

Обсяг реалізованої продукції демонструє позитивну динаміку: у 2023 році він сягнув 295,1 млрд грн, що перевищує як 2022 рік (267,4 млрд грн), так і 2021 рік

(269 млрд грн). Зростання обсягу реалізації свідчить про пожвавлення ділової активності, попри економічні виклики.

Узагальнюючими показниками, які характеризують рівень розвитку економіки регіону, є валовий регіональний продукт (далі - ВРП) та валова додана вартість (далі - ВДВ) (табл. 2.5).

Таблиця 2.5. Валовий регіональний продукт та Валова додана вартість

Роки	У фактичних цінах		У цінах попереднього року, відсотків	
	всього, млн.грн	у розрахунку на одну особу, грн	всього	у розрахунку на одну особу
Валова додана вартість				
2019 рік	64894	62797	93,7	94,0
2020 рік	67725	65791	98,6	99,1
2021 рік	81451	79511	92,9	93,4
Валовий регіональний продукт				
2019 рік	75637	73192	94,2	94,5
2020 рік	77404	75193	97,2	97,6
2021 рік	92535	90331	92,5	92,9

Джерело: [32].

Обсяг валового регіонального продукту області у 2021 році у фактичних цінах становив 52535 млн. грн. або 92,5% до попереднього року. Валовий регіональний продукт у розрахунку на одну особу у 2021 році становив понад 90,0 тис. грн., це 68,6% показника по Україні. В структурі валової доданої вартості області пріоритетними є такі види економічної діяльності як сільське господарство, промисловість та торгівля. У 2020 році частка області у ВВП України становила 1,8 %. Виходячи із зазначеного, область відноситься до числа аграрно-промислових регіонів із розвиненою сферою обслуговування. Разом з тим, показник валової доданої вартості у розрахунку на одну особу хоч і зріс протягом останніх років, однак ще залишається значно нижчим від середнього показника по Україні.

Волинська область, з площею 20 144 км² та чисельністю населення понад мільйон осіб, є важливим регіоном на заході України з розвинутою інфраструктурою та природними ресурсами. В умовах війни область зберегла стабільність, зокрема в економічному секторі, де відзначено зростання кількості суб'єктів господарювання та обсягів реалізованої продукції, що свідчить про адаптацію економіки до нових викликів.

2.2. Оцінка динаміки основних показників виконання Цілей сталого розвитку у регіоні

«Волинська область разом з Дніпропетровською першими адаптували визначені ООН цілі сталого розвитку людства до власних регіональних умов. Вони описані в доповіді «Цілі Сталого Розвитку: Волинь – 2030». Волинь поставала на меті у 2018 році реалізувати усі 17 ліцей, але першочергово зосередитись на п'яти»

Ціль 3. Міцне здоров'я та благополуччя;

Ціль 8. Гідна праця та економічне зростання;

Ціль 9. Промисловість, інновації, інфраструктура;

Ціль 15. Захист та відновлення екосистем суші;

Ціль 16. Мир, справедливість та сильні інститути [4].

Забезпечення сталого розвитку є глобальним імперативом та особливо актуалізується для України з огляду на економічні, соціальні та екологічні виклики. Стратегія розвитку Волинської області на період до 2027 року формує дорожню карту сталого розвитку регіону. Основними її цілями є:

Ціль 1. Підвищення конкурентоспроможності регіональної економіки.

Ціль 2. Розвиток людського капіталу та підвищення якості життя населення.

Ціль 3. Розвиток інноваційно ї економіки (на засадах смарт-спеціалізації).

Ціль 4. Розвиток транскордонного співробітництва.

Ціль 5. Регіональне використання природних ресурсів та екологічна безпека, зменшення впливів та наслідків зміни клімату [34].

Відношення Цілей Сталого Розвитку до Цілей Стратегії розвитку Волинської області на період до 2027 року представлено у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6. Відношення Цілей Сталого Розвитку до Цілей Стратегії розвитку Волинської області на період до 2027 року

Цілі Сталого Розвитку:	Цілі Стратегії розвитку Волинської області на період до 2027 року				
	Ціль 1	Ціль 2	Ціль 3	Ціль 4	Ціль 5
Ціль 1. Подолання бідності	++	++	+	+	
Ціль 2. Подолання голоду, розвиток сільського господарства	+	+	+	+	
Ціль 3. Міцне здоров'я і благополуччя	+	++	+	+	++
Ціль 4. Якісна освіта	+	++	+	+	
Ціль 5. Гендерна рівність	+	++	+	+	
Ціль 6. Чиста вода та належні санітарні умови	+	++	+	+	++
Ціль 7. Доступна та чиста енергія	+		+	++	+
Ціль 8. Гідна праця та економічне зростання	+	+	+	++	
Ціль 9. Промисловість, інновації та інфраструктура	++	+	+	+	+
Ціль 10. Скорочення нерівності	+	++	++	++	
Ціль 11. Сталий розвиток міст і громад	+	+	+	++	+
Ціль 12. Відповідальне споживання та виробництво	++		+	+	++
Ціль 13. Пом'якшення наслідків клімату	+		+	++	++
Ціль 14. Збереження морських ресурсів					
Ціль 15. Захист та відновлення екосистем суш			+	+	++
Ціль 16. Мир, справедливість та сильні інститути		++	+	+	
Ціль 17. Партнерство заради сталого розвитку	++	++	++	++	++

Примітка: ++ - сильний зв'язок, + - опосередкований зв'язок

Джерело: [34].

Розглянемо динаміку основних показників виконання Цілей сталого розвитку у регіоні відповідно до кожної цілі. Відповідно до категорій:

Соціальна.

Ціль 1: Подолання бідності в Волинській області реалізується через підтримку вразливих верств населення, зокрема внутрішньо переміщених осіб та тих, хто

постраждав від військових дій. Мета – зменшити частку населення з доходами нижчими за прожитковий мінімум з 20% у 2015 році до 6% у 2030 році. Передбачено також зменшення витрат на харчування в сукупних витратах домогосподарств з 59,8% до 40%.

Зростання кількості суб'єктів господарювання у 2023 році до 45 974 одиниць (порівняно з 40 601 у 2022 році) свідчить про активізацію підприємницької діяльності, що може сприяти зменшенню рівня бідності через створення нових робочих місць. Однак, коливання в кількості найманих працівників (зниження у 2022 році до 132,7 тис. осіб і незначне зростання у 2023 році до 135,9 тис.) вказує на нестабільність у сфері зайнятості, що може впливати на рівень доходів населення (табл. 2.7).

Таблиця 2.7. Доходи і витрати населення, млн.грн

	2010 рік	2020 рік	2021 рік	2021 рік до 2020 року, відсотків
Доходи	19137	77720	93685	120,5
Заробітна плата	6198	31182	37558	120,4
Прибуток та змішаний дохід	3855	17170	22382	130,4
Дохід від власності, одержаний	1013	1461	1449	99,2
Соціальні допомоги та інші одержані поточні трансферти	8071	27907	32296	115,7
з них соціальні допомоги	4764	14789	15922	107,7
Витрати та заощадження	19137	77720	93685	120,5
Придбання товарів та послуг	15636	71261	85793	120,4
Дохід від власності, сплачений	409	572	537	93,9
Поточні податки на доходи, майно та інші сплачені поточні трансферти	956	6930	8206	118,4
Нагромадження нефінансових активів	511	-223	-112	x
Приріст фінансових активів	1625	-820	-739	x
Наявний дохід	14840	59677	71769	120,3
у розрахунку на одну особу, грн	14312	57973	70061	120,9
Реальний наявний дохід, відсотків до попереднього року	121,1	103,0	109,5	x

Джерело: [32].

У 2021 році в порівнянні з 2020 роком у Волинській області спостерігалось зростання загальних доходів населення на 20,5%, що є позитивною динамікою відповідно до Цілі 1 сталого розвитку – «Подолання бідності». Доходи зросли з 77,7 млрд грн у 2020 році до 93,7 млрд грн у 2021 році, при цьому заробітна плата збільшилась на 20,4%, а прибуток та змішаний дохід – на 30,4%. Це свідчить про зростання економічної активності та частково – про легалізацію доходів населення.

Структура витрат домогосподарств за основними статтями споживчих витрат представлена у таблиці 2.8.

Таблиця 2.8. Структура витрат домогосподарств за основними статтями споживчих витрат

Показники	2019 рік		2020 рік		2021 рік	
	Сукупні витрати	Грошові витрати	Сукупні витрати	Грошові витрати	Сукупні витрати	Грошові витрати
Всього витрат	9594,3	8153,9	9954,1	8639,4	12090,6	10784,1
Споживчі витрати	92,7	93,5	92,2	88,5	94,1	97,4
продукти харчування та безалкогольні напої	54,1	49,0	56,7	47,7	51,2	47,7
алкогольні напої	1,0	1,1	0,7	0,8	1,0	1,4
тютюнові вироби	1,2	0,9	1,9	2,2	1,3	1,0
одяг і взуття	6,4	6,9	5,1	6,0	5,4	5,8
житло, вода, електроенергія, газ та інші види палива	10,8	14,3	10,8	12,4	11,9	16,0
предмети домашнього вжитку, побутова техніка та поточне утримання житла	2,1	2,0	1,9	2,2	2,2	2,5
охорона здоров'я	4,1	5,3	3,1	3,5	4,8	3,4
транспорт	4,0	3,2	4,2	4,8	5,8	4,5
зв'язок	2,7	3,5	3,3	3,8	3,2	3,8
відпочинок і культура	1,0	1,4	0,7	0,8	1,6	2,7
освіта	0,3	0,6	0,4	0,4	0,7	1,2
ресторани та готелі	2,1	2,2	0,9	1,0	1,8	3,2
Різні товари та послуги	2,9	3,1	2,5	2,9	3,2	4,2

Джерело: [32].

Зростання споживчих витрат свідчить про часткове зростання доходів, але висока частка витрат на їжу вказує на низький рівень доходів у значної частини населення. Хоча сукупні витрати домогосподарств зросли, висока частка витрат на продукти харчування та житло вказує на збереження структурної бідності в області. Це перешкоджає досягненню Цілі 1 у повному обсязі.

Ціль 2: Подолання голоду, розвиток сільського господарства спрямована на підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва та забезпечення продовольчої безпеки області. Програми підтримки фермерів, розвиток органічного сільського господарства та розширення ринків збуту є основними напрямками реалізації цієї цілі (Додаток Б).

Витрати домогосподарств на продукти харчування у 2021-2023 роках показують зниження споживання деяких товарів через економічні труднощі та зростання цін. Найбільше скорочення спостерігається у витратах на яйця, соняшникову олію та фрукти. Водночас споживання основних продуктів, таких як м'ясо, молоко та хліб, залишилося відносно стабільним. Це вказує на необхідність підтримки доступності продуктів харчування, розвитку сільського господарства та зниження витрат на комунальні послуги для покращення життя населення, що є важливим аспектом Цілі 2 сталого розвитку.

Структура продукції сільського господарства за її видами представлена у таблиці 2.9.

Структура продукції сільського господарства Волині в 2021-2023 роках демонструє переважання рослинницької продукції, частка якої зросла з 70,7% у 2021 році до 72,8% у 2023 році. Особливо відзначаються культури зернові та зернобобові, хоча їх частка знизилася з 29,9% до 28,6%. Збільшенням частки технічних культур та картоплі, овочів і фруктів також спостерігається покращення в цих секторах. Продукція тваринництва займає меншу частку, яка знизилася з 29,3% до 27,2%. Частка молока та тваринництва зменшилася, що може свідчити про

зниження виробництва в цьому сегменті. Це підкреслює важливість збалансованого розвитку як рослинництва, так і тваринництва для забезпечення продовольчої безпеки та сталого розвитку сільського господарства в регіоні, що корелює з Ціллю 2 сталого розвитку.

Таблиця 2.9. Структура продукції сільського господарства за її видами (у постійних цінах 2021 року; відсотків до загального обсягу)

Показники	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Продукція рослинництва	70,7	72,1	72,8
культури зернові та зернобобові	29,9	28,1	28,6
культури технічні	20,0	21,2	22,0
картопля, культури овочеві та баштанні продовольчі, гриби	16,3	18,8	18,5
культури плодові та ягідні, виноград	2,4	1,5	1,5
культури кормові	1,5	2,3	2,3
інша продукція та зміна обсягу незавершеного виробництва	0,6	0,2	-0,1
Продукція тваринництва	29,3	27,9	27,2
вирощування сільськогосподарських тварин	18,3	16,8	17,3
молоко	9,3	9,2	8,3
яйця	1,3	1,3	1,3
вовна	0,0	0,0	0,0
інша продукція	0,4	0,6	0,3

Джерело: [32].

Ціль 3: Міцне здоров'я і благополуччя втілюється через розвиток медичної інфраструктури, вдосконалення надання медичних послуг, зокрема в межах реформи медицини. Модернізація лікарень та медичних закладів, запровадження новітніх технологій в діагностиці та лікуванні є основними досягненнями області в цій сфері.

У 2023 році в сфері охорони здоров'я Волинської області реалізовувався комплекс заходів, спрямованих на формування ефективної мережі медичних закладів у межах Волинського госпітального округу. Активно модернізувалися установи первинного, екстреного та спеціалізованого рівнів надання медичної

допомоги відповідно до сучасних вимог. Основні зміни охоплювали перетворення медичних закладів у комунальні підприємства з фінансуванням за надані послуги, впровадження державного гарантованого пакета медичної допомоги та принципу «гроші ходять за пацієнтом».

У межах програми «Велике будівництво» реконструйовано приймальні відділення у 7 опорних лікарнях області, на що витрачено 118,9 млн грн. Усі заклади були оснащені сучасним обладнанням, зокрема ангиографами, комп'ютерними томографами, рентген-апаратами та УЗД. Також запрацювала електронна система охорони здоров'я. Серед основних причин смертності у 2021 році залишалися хвороби системи кровообігу, COVID-19 та онкологічні захворювання.

Мережа та кадри закладів охорони здоров'я представлена у таблиці 2.10.

Таблиця 2.10. Мережа та кадри закладів охорони здоров'я

Показник	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Асоблюте відхилення 2022/2020 рр	Відносне відхилення 2022/2020р
Кількість лікарів усіх спеціальностей, осіб	3429	3804	3812	383	11,17
Кількість середнього медичного персоналу, осіб	8020	7922	7778	-242	-3,02
Кількість лікарняних закладів, од	36	41	36	0	0,00
Кількість лікарняних ліжок, од	6893	6847	7683	790	11,46
Кількість лікарських амбулаторно-поліклінічних закладів, од	238	252	254	16	6,72

Джерело: [32].

У 2021 році було зареєстровано 152 нові випадки ВІЛ, що зменшилося до 133 у 2022 році, а в 2023 році знову спостерігається збільшення до 192 випадків. Це свідчить про можливі коливання в темпах поширення ВІЛ-інфекції, що потребує подальших заходів з профілактики та тестування.

Захворюваність на злоякісні новоутворення також демонструє негативну тенденцію. У 2021 році було зафіксовано 2898 нових випадків раку, що зросло до 3051 у 2022 році, а в 2023 році цей показник досяг 3386. Кількість хворих на рак, які перебувають на обліку в медичних закладах, збільшилася з 25098 у 2021 році до 27081 у 2023 році. Це свідчить про зростання навантаження на систему охорони здоров'я і вимагає посилення профілактичних заходів, таких як скринінг та доступ до сучасного лікування.

Щодо туберкульозу, спостерігається значне збільшення нових випадків. У 2021 році було зафіксовано 492 випадки, у 2022 році – 496, а в 2023 році – 621 випадок. Це вказує на необхідність більш активної боротьби з цією хворобою, покращення діагностики та доступу до лікування. Кількість хворих на туберкульоз, що перебувають на обліку в медичних закладах, також зросла з 461 у 2021 році до 544 у 2023 році. Тренд на збільшення захворюваності на туберкульоз органів дихання, з 451 випадку у 2021 році до 580 у 2023 році, підкреслює важливість посиленої профілактики та надання медичних послуг.

Ці дані підкреслюють необхідність активних заходів для покращення стану здоров'я населення, зокрема, через інвестиції у профілактичні програми, раннє виявлення захворювань та доступ до лікування. Для досягнення Цілі 3 сталого розвитку важливо забезпечити ефективну медичну допомогу, зокрема для осіб, які живуть з ВІЛ/СНІД, а також для хворих на рак і туберкульоз, що потребують постійної підтримки та лікування.

Ціль 4: Якісна освіта передбачає розвиток системи освіти через модернізацію навчальних закладів, запровадження інноваційних методів навчання, створення можливостей для професійного розвитку вчителів та доступу до якісної освіти для дітей та дорослих.

Розвиток закладів освіти у Волинській області подано у таблиці 2.11.

Згідно з даними 2021-2023 років, спостерігаються зміни в освіті. Кількість закладів дошкільної освіти залишалась стабільною, але кількість дітей зменшилась

з 33,0 тис. до 28,7 тис. Кількість закладів середньої освіти зменшилась, що може свідчити про демографічні зміни.

Таблиця 2.11. Кількість закладів освіти

Показник	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Заклади дошкільної освіти			
Кількість закладів, од	485	485	481
у міській місцевості	118	120	124
у сільській місцевості	367	365	357
В них місць, тис.	28,6	28,3	29,0
у міській місцевості	17,3	17,2	17,9
у сільській місцевості	11,3	11,1	11,1
Кількість дітей у закладах, тис. осіб	33,0	29,0	28,7
у міській місцевості	21,2	19,4	18,8
Заклади загальної середньої, вищої та фахової передвищої освіти			
Заклади середньої освіти, всього, од	561	551	537
в них учнів, тис. осіб	144,9	144,7	141,6
Заклади вищої освіти			
коледжі, технікуми, училища, всього од	6	7	8
в них студентів, тис. осіб	7,9	9,6	11,1
університети, академії, інститути, всього од	8	9	8
в них студентів, тис. осіб	19,3	23,1	28,0

Джерело: [32].

У вищій освіті спостерігається збільшення кількості студентів, особливо в коледжах і університетах. Це свідчить про покращення доступу до вищої освіти та позитивну динаміку в рамках Цілі 4 сталого розвитку.

За даними 2021-2024 років (Додаток В), загальна кількість осіб, які навчались у закладах освіти, зросла з 180,1 тис. осіб у 2021/2022 навчальному році до 186,8 тис. осіб у 2023/2024.

Основними завданнями останніх років стали забезпечення безпеки освітнього процесу та захист життя і здоров'я його учасників. Разом з представниками Головного управління ДСНС у Волинській області органи місцевого самоврядування провели обстеження та підготовку захисних споруд для використання за призначенням, а також облаштували укриття. Спеціальні

протирадіаційні укриття є в 60 закладах (5,2%), які здатні забезпечити захист для 26 тисяч учасників освітнього процесу (10%). Прості укриття встановлено в 57% закладів освіти, включаючи 166 споруд інших підприємств, з якими укладено угоди. За результатами перевірок 42% закладів дошкільної освіти, 63% загальної середньої, 98% професійно-технічної, 87% фахової передвищої та вищої та 85% позашкільних закладів здатні забезпечити необхідний рівень безпеки. В умовах загрози блекауту особливо важливим стало забезпечення резервними джерелами енергопостачання: 180 закладів (16%) готові використовувати альтернативні джерела живлення. Продовжується робота над покращенням безпечних умов у навчальних закладах.

Ціль 5: Гендерна рівність реалізується через підтримку жінок у бізнесі та на керівних посадах, боротьбу з дискримінацією за ознакою статі та насильством щодо жінок. Створення безпечних умов для жінок, особливо в умовах війни, є одним із пріоритетів регіональної політики.

У суспільстві спостерігається зростання проявів жорстокості та насильства, що суттєво впливає на процес виховання підростаючого покоління. В умовах збройного конфлікту, який сам по собі є формою насильства, актуальності набуває проблема домашнього насильства, яке здебільшого стосується жінок і дітей. Психологічний стрес, викликаний війною, а також тривога і стан демобілізованих учасників бойових дій сприяють збільшенню випадків насильства в сім'ях.

У 2022 році було зареєстровано 12 740 звернень про домашнє насильство, з яких 9981 (78,3%) звернень надійшли від жінок, 2401 (18,8%) – від чоловіків і 358 (2,8%) – щодо дітей. Протягом I півріччя 2023 року було зафіксовано 6 631 звернення, з яких 1841 – від жінок, стільки ж – від чоловіків, а 146 – щодо дітей. Ця ситуація вимагає посилення заходів, спрямованих на запобігання домашньому насильству та надання підтримки постраждалим.

В області функціонує 45 спеціалізованих служб, що надають допомогу особам, які стали жертвами домашнього насильства або насильства за ознакою статі. Серед

них 2 притулки, 2 денні центри соціально-психологічної допомоги, 3 служби первинного консультування та 35 мобільних бригад соціальної допомоги. Протягом 2022 року соціальні послуги отримали 1129 осіб, з них 6 осіб перебували в цілодобовому стаціонарі (одна з родин із двома неповнолітніми дітьми), 9 осіб – у денному стаціонарі, 428 осіб звернулися за одноразовою допомогою, а 687 осіб консультувалися через гарячу лінію. У I півріччі 2023 року послуги отримали 1208 осіб, серед яких 5 сімей, зокрема дві сім'ї з неповнолітніми дітьми.

Економічна

Ціль 8: Гідна праця та економічне зростання втілюється в регіоні через створення нових робочих місць, залучення інвестицій та підтримку малого і середнього бізнесу. Крім того, особлива увага приділяється забезпеченню гідних умов праці та покращенню рівня заробітної плати.

Наділі проведено аналіз населення за статусом участі в складі робочої сили (у віці 15–70 років (табл. 2.12).

Таблиця 2.12. Населення за статусом участі в складі робочої сили (у віці 15–70 років; тис. осіб)

Показники	2015 рік	2020 рік	2021 рік
Робоча сила	440,4	416,0	412,6
працездатного віку	432,9	404,8	401,6
старше працездатного віку	7,5	11,2	11,0
Зайняті	397,3	364,1	360,2
працездатного віку	389,8	352,9	349,2
старше працездатного віку	7,5	11,2	11,0
Безробітні	43,1	51,9	52,4
працездатного віку	43,1	51,9	52,4
старше працездатного віку	–	–	–
Особи, які не входять до складу робочої сили	308,1	328,9	330,6
працездатного віку	213,7	222,6	221,1
старше працездатного віку	94,4	106,3	109,5

Джерело: [32].

Число осіб, які входять до складу робочої сили, зменшилось з 440,4 тис. осіб у 2015 році до 412,6 тис. осіб у 2021 році. Кількість зайнятих осіб також зменшилась, з 397,3 тис. осіб у 2015 році до 360,2 тис. осіб у 2021 році, що свідчить про зниження рівня зайнятості. Рівень безробіття зріс з 43,1 тис. осіб у 2015 році до 52,4 тис. осіб у 2021 році, що вказує на зростання безробіття. Кількість осіб, які не входять до складу робочої сили, збільшилась з 308,1 тис. осіб у 2015 році до 330,6 тис. осіб у 2021 році.

Надані вивчено динаміку показників діяльності підприємств за їх розмірами у Волинській області за 2021-2023 рр. (табл. 2.13).

Таблиця 2.13. Показники діяльності підприємств за їх розмірами

	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Всього, од	6280	5202	5975
великі підприємства	11	14	11
відсотків до загальної кількості	0,2	0,3	0,2
на 10 тис. наявного населення, од	0
середні підприємства	355	330	341
відсотків до загальної кількості	5,6	6,3	5,7
на 10 тис. наявного населення, од	3
малі підприємства	5914	4858	5623
відсотків до загальної кількості	94,2	93,4	94,1
на 10 тис. наявного населення, од	58
з них мікропідприємства	5013	4021	4750
відсотків до загальної кількості	79,8	77,3	79,5
на 10 тис. наявного населення, од	49
Всього, тис. осіб	114,1	107,0	106,5
Всього, тис. осіб	112,3	105,9	104,9
Всього, млн.грн	238567,7	263097,5	289303,8

Джерело: [32].

Щодо діяльності підприємств, загальна кількість підприємств зменшилась з 6280 у 2021 році до 5202 у 2022 році, але в 2023 році знову зросла до 5975. Малі підприємства становлять більшість серед підприємств, зокрема 94,1% у 2023 році, а мікропідприємства займають 79,5% від усіх малих підприємств. Також спостерігається зниження кількості працівників на малих підприємствах, зокрема з

31,7 тис. осіб у 2021 році до 29,0 тис. осіб у 2023 році. Загальний обсяг продукції великих підприємств зменшився з 63272,2 млн грн у 2021 році до 70560,8 млн грн у 2023 році. Ці зміни вказують на скорочення робочої сили та зміну структури підприємств в бік малих і мікропідприємств, що може відображати економічні труднощі в країні.

Ціль 9: Промисловість, інновації та інфраструктура в області сприяє розвитку інфраструктурних проєктів, таких як модернізація доріг, будівництво та реконструкція інфраструктурних об'єктів, а також підтримка інноваційних підприємств через інвестиції в нові технології. До даної цілі також належать основні показники роботи транспорту.

Загальна тенденція в таблиці (Додаток Г) вказує на зниження значення залізничного та міського електричного транспорту для перевезень пасажирів і вантажів, з одночасним зростанням ролі автомобільного транспорту. Зменшення кількості перевезених пасажирів, особливо в міському транспорті, ймовірно, є наслідком економічних труднощів та пандемії, хоча поступове відновлення попиту на міський електричний транспорт у 2021 році дає надію на його відродження в майбутньому.

Ціль 11: Сталий розвиток міст і громад фокусується на розвитку інфраструктури в міських і сільських громадах, створенні умов для сталого розвитку міст, забезпеченні екологічно чистого середовища та покращенні якості життя населення через модернізацію житлово-комунальних послуг.

На наступному етапі вивчено динаміку кількості основних закладів культури та мистецтва у Волинській області за 2021-2023 рр. (рис. 2.2).

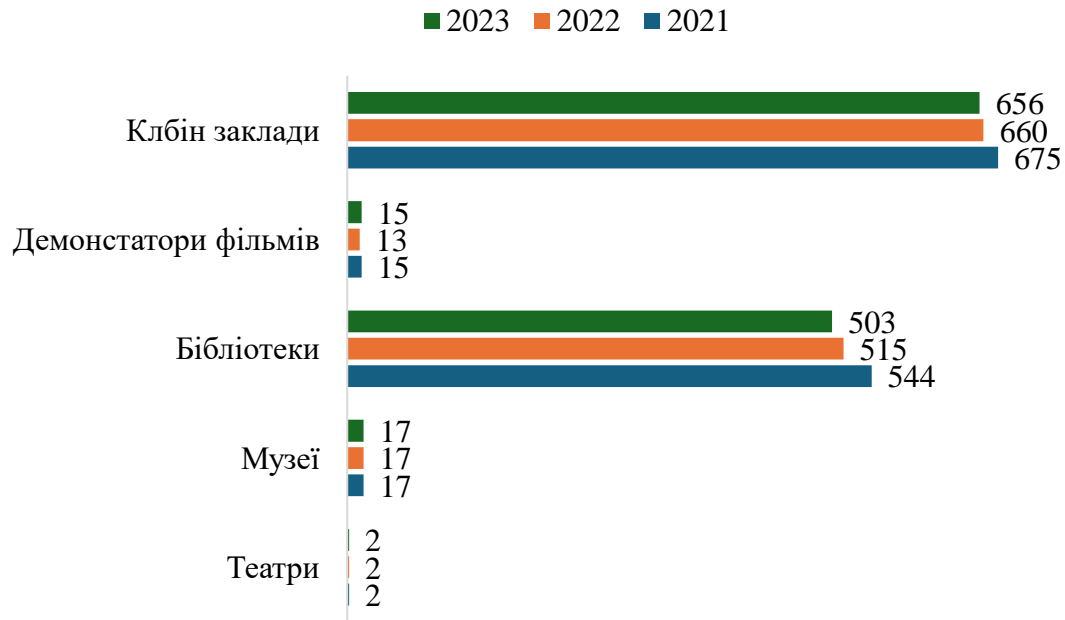

Рис. 2.2. Динаміка кількості основних закладів культури та мистецтва у Волинській області за 2021-2023 рр.

Джерело: [32].

У 2023 році доходи місцевих бюджетів Волинської області склали 15,496.2 млн грн, що на 15% більше порівняно з 2022 роком (13,894.3 млн грн). Основним джерелом доходів залишаються податкові надходження, які у 2023 році становили 9,811.1 млн грн (порівняно з 8,653.6 млн грн у 2022 році). Зокрема, податок на доходи фізичних осіб зріс до 7,156.3 млн грн (табл. 2.14).

Видатки місцевих бюджетів у 2023 році склали 13,945.3 млн грн, що також є збільшенням порівняно з 2022 роком (11,473.8 млн грн). Значні кошти були спрямовані на освіту (7,909.5 млн грн), соціальний захист (636.1 млн грн) та культуру й мистецтво (442.6 млн грн). Також збільшилися видатки на транспортну інфраструктуру (607.3 млн грн) та житлово-комунальне господарство (762.3 млн грн).

Дефіцит бюджету на кінець 2023 року становив 1,549.4 млн грн, що менше, ніж у 2022 році (2,420.0 млн грн).

Таблиця 2.14. Надходження та видатки місцевих бюджетів, млн.грн

Показник	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Доходи	11 500	13 894,3	15 496,2
– Податкові надходження	6 200	8 653,6	9 811,1
– Податки на доходи, прибуток та приріст ринкової вартості	5 000	6 705,8	7 335,9
– Податок на прибуток підприємств	130	142,4	179,6
– Податок та збір на доходи фізичних осіб	4 870	6 563,4	7 156,3
– Рентна плата та плата за використання природних ресурсів	90	93,7	82,8
– Внутрішні податки на товари та послуги	300	324,0	588,2
– Інші податки	1 000	1 530,1	1 804,2
– Місцеві податки та збори	1 000	1 530,1	1 804,2
– Неподаткові надходження	180	194,5	203,7
– Доходи від власності та підприємницької діяльності	35	40,1	35,0
– Адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційної господарської діяльності	120	130,9	121,0
– Державне мито	1	1,2	2,2
– Інші неподаткові надходження	25	23,5	47,7
– Офіційні трансферти	5 000	4 835,4	5 026,7
Видатки	10 500	11 473,8	13 945,3
– Державне управління	1 000	1 061,8	1 201,8
– Громадський порядок та безпека	80	87,3	97,4
– Освіта	7 000	7 395,8	7 909,5
– Охорона здоров'я	450	464,0	488,5
– Соціальний захист і соціальне забезпечення	500	520,5	636,1
– Культура та мистецтво, засоби масової інформації	350	376,0	442,6
– Фізична культура і спорт	150	167,3	211,6
– Сільське, лісове, рибне господарство та мисливство	2	2,2	16,7
– Транспорт та транспортна інфраструктура, дорожнє господарство	250	286,0	607,3
– Будівництво та регіональний розвиток	4	4,1	8,8
– Житлово-комунальне господарство	400	418,7	762,3
– Інші видатки	500	539,8	1 276,7
– Інші субвенції з місцевого бюджету	140	150,3	286,0
Кредитування	0,5	0,5	1,5
Дефіцит (-) / Профіцит (+)	+1 000	+2 420,0	+1 549,4

Джерело: [32].

У 2023 році спостерігається зростання доходів і видатків, зокрема на освіту, соціальний захист, інфраструктуру і житлово-комунальне господарство. Проте дефіцит бюджету зберігається, що вказує на необхідність подальшого контролю за фінансами та зменшення бюджетних витрат в майбутньому.

Екологічна

Ціль 6: Чиста вода та належні санітарні умови забезпечується через розвиток водопостачання та водовідведення, очищення водних ресурсів, а також поліпшення умов для санітарії в сільських та міських населених пунктах.

Вивчено динаміку показників водокористування за 2021-2023 роки (табл. 2.15).

Таблиця 2.15. Динаміка водокористування за 2021-2023 роки

Показники	Одиниця виміру	2021 рік	2022 рік	2023 рік
1	2	3	4	5
Забрано води з природних джерел, усього	млн м ³	43,033	42,077	43,729
у тому числі:		8,197	8,808	7,9
поверхневої	млн м ³			
Підземної	млн м ³	34,836	33,269	35,829
Морської	млн м ³	-	-	-
Використано свіжої води, усього	млн м ³	32,247	31,094	30,867
у тому числі на потреби:		18,663	17,689	18,07
питні і санітарно-гігієнічні	млн м ³			
виробничі	млн м ³	12,489	12,303	11,628
Зрошення	млн м ³	0,744	0,777	0,887
Втрачено води при транспортуванні	млн м ³	7,011	6,443	6,443
	%	16	15	20
Скинуто зворотних вод, усього	млн м ³	31,823	27,102	28,177
Скинуто зворотних вод у поверхневі водні об'єкти,				
Усього		27,995	23,441	25,253
з них:		20,924	17,802	19,98
нормативно очищених, усього	млн м ³			
у тому числі:		20,878	17,748	19,897
на спорудах біологічного очищення	млн м ³			
на спорудах фізико-хімічного очищення	млн м ³	-	-	-
на спорудах механічного очищення	млн м ³	0,046	0,054	0,083
нормативно чистих без очистки	млн м ³	6,586	5,639	5,227
забруднених, усього	млн м ³	0,484	-	0,046
у тому числі:		0,063	-	0,046
недостатньо очищених	млн м ³			
без очищення	млн м ³	0,421	-	-

Джерело: [12,13].

У 2023 році відбулося незначне збільшення забраної води з природних джерел порівняно з попереднім роком – до 43,729 млн м³ (у 2022 році було 42,077 млн м³).

Переважно це стосується підземних вод, обсяг яких зріс до 35,829 млн м³ (у 2022 році – 33,269 млн м³).

Ціль 7: Доступна та чиста енергія реалізується через підтримку проектів з використання відновлюваних джерел енергії, модернізацію енергетичних мереж та зниження енергоспоживання. Важливим кроком є розвиток енергоефективних технологій, зокрема в будівництві та на підприємствах. Модернізація електромереж, зокрема заміна 2 852 км низьковольтних електромереж, побудованих у 60–70-х роках минулого століття, які потребують повної заміни.

Надалі вивчено потужність та відпуск енергії за джерелами постачання енергії у Волинській області (табл. 2.16).

Таблиця 2.16. Потужність та відпуск енергії за джерелами постачання енергії

	Роки	Установлена електрична потужність, кВт	Відпуск електричної енергії, млн.кВт⊕год	Установлена теплова потужність, Гкал/год	Відпуск теплової енергії, тис. Гкал
Всього	2019	20986	68,4	1561	1287,2
	2020	20906	56,9	1565	1388,6
Теплові електростанції	2019	к	к	–	–
	2020	к	к	–	–
Теплоелектро-централі	2019	11776	6,5	к	к
	2020	к	к	к	к
Сонячні електростанції	2019	к	к	–	–
	2020	–	–	–	–
Теплогенеруючі установки, котельні	2019	–	–	1443	1240,3
	2020	–	–	1446	1345,7
Електрокотли	2019	–	–	1	0,8
	2020	–	–	1	0,8
Інші установки	2019	–	–	к	к
	2020	–	–	к	к

Джерело: [32].

З розподілу за джерелами постачання енергії, основну частину становлять теплоелектроцентралі, на яких потужність залишалась стабільною у обох роках, а також теплогенеруючі установки (котельні), де відпуск тепла також збільшився у

2020 році порівняно з 2019. Сонячні електростанції та інші установки не мали значного внеску в обох роках.

Ціль 12: Відповідальне споживання та виробництво реалізується через впровадження принципів екологічної відповідальності у виробничих процесах та споживанні ресурсів. Програми з утилізації відходів, підтримка екологічно чистих виробництв і збереження природних ресурсів є важливими напрямками цієї цілі.

У 2023 році на підприємствах і в домогосподарствах області утворювалися відходи I–IV класів небезпеки, значну частину яких складали небезпечні відходи. Більшість з них була передана підприємствам, які займаються збиранням, перевезенням та утилізацією відходів. Основним методом видалення твердих побутових відходів є їх захоронення на сміттєзвалищах.

На 1 січня 2024 року в області функціонують 467 місць для видалення відходів, серед яких 11 полігонів ТПВ та 456 сміттєзвалищ. Однак лише 28% полігонів мають паспорти, а лише 6% мають оформлені державні акти на земельні ділянки або договори оренди, що покриває близько 226 га землі, на якій накопичено понад 1 млн тонн відходів.

Полігони ТПВ знаходяться в містах Луцьк, Ковель, Володимир, Нововолинськ та Камінь-Каширський, а також в районах Ковельському, Володимирському та Луцькому, і побудовані за проектно-кошторисною документацією, схваленою у відповідності до законодавства. З 11 діючих полігонів, 7 переповнені, а полігони в Нововолинську та Ковелі заповнені на 80-99%. Інші полігони можуть працювати ще від 2 до 5 років.

«Основний спосіб видалення ТПВ – захоронення на сміттєзвалищах. В області впроваджується система роздільного збирання відходів, в основному для ПЕТ-пляшок, і часткове роздільне збирання охоплює близько 69% населення.

У навчальних закладах Луцької міської територіальної громади встановлено 90 контейнерів для збору батарейок та акумуляторів, 5 контейнерів для ртутних термометрів і люмінесцентних ламп, а також 25 пунктів збору небезпечних відходів

у місті Ковель. У 2023 році в Луцьку було зібрано 960 кг батарейок і акумуляторів, 1669 люмінесцентних ламп та 120 термометрів, які були передані на утилізацію.

Також, у школах та дошкільних установах Луцької громади встановлено 69 компостерів для органічних відходів. У місті Луцьку та Ковелі встановлені контейнери для збору відпрацьованих люмінесцентних ламп та ртутних термометрів» [15].

Надалі вивчено динаміку основних показників поводження з відходами I-IV класів небезпеки у Волинській області (табл. 2.17).

Таблиця 2.17. Динаміка основних показників поводження з відходами I-IV класів небезпеки, тис. т

№з/п	Показники	2021 рік	2022 рік	2023 рік
1	Утворено	515,783	566,103	582.493
2	Одержано від інших підприємств	253,228	288,549	355.502
3	Спалено	20,717	23,742	27,623
3.1	у тому числі з метою отримання енергії	20,717	23,742	26,677
4	Використано (утилізовано)	36,427	90,061	251.362
5	Направлено в сховища організованого складування (поховання)	216,138	189,739	109.971
6	Передано іншим підприємствам	324,915	367,644	189,429
7	Втрати відходів внаслідок витікання, випаровування, пожеж, крадіжок	*	*	*
8	Наявність на кінець звітної року у сховищах організованого складування та на території підприємств	33,030	34,786	8,730

Джерело: [13].

У 2023 році в м. Луцьку по вулиці Трункіна, 7 було відкрито перший центр управління відходами для фізичних осіб, де можна відсортувати 14 фракцій сміття, таких як пластик, папір, скло, побутова техніка, одяг та інші. У містах обласного значення та районних центрах функціонують пункти прийому вторинної сировини. В області переробкою макулатури займається ТОВ «Луцька картонно-паперова фабрика», яке у 2023 році переробило 74 291 т макулатури.

Великі обсяги небезпечних відходів, що утворилися в 2023 році на території області, були передані підприємствам, які займаються їх збором, видаленням та утилізацією. Наприклад, приватним підприємством «Айслаг» на території Волинської області було зібрано 15 240 літрів відпрацьованих нафтопродуктів. Крім того, підприємство «Альфа» збило 8 281 відпрацьовану батарейку від установ і підприємств області, що були відправлені на утилізацію.

Ціль 13: Пом'якшення наслідків клімату втілюється в області через запровадження програм з енергоефективності, зниження викидів парникових газів та адаптацію до змін клімату. Важливим є розвиток зелених технологій і відновлюваних джерел енергії

Волинська область традиційно відома своєю чистою природою, низьким рівнем забруднення, збереженими ландшафтами та численними об'єктами природно-заповідного фонду. Однак, з кожним роком, через зростання навантаження від пересувних та стаціонарних джерел забруднення атмосфери, спостерігається погіршення якості довкілля та санітарного стану території. Фіксуються перевищення концентрацій забруднюючих речовин. Найвищий рівень викидів від стаціонарних джерел спостерігається в містах Волинської області, таких як Луцьк, Ковель, Нововолинськ і Володимир.

Основними джерелами забруднення повітря є підприємства, що займаються видобутком та переробкою корисних копалин, сільським, лісовим і рибним господарством, а також компанії з видобутку природного газу та нафтопереробки. Крім того, значні викиди спричиняє діяльність у сфері постачання електроенергії, газу, пари та конденсованого повітря. Вони складають понад 89% від загального обсягу викидів по області.

Надалі вивчено динаміку обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря (табл. 2.18).

Таблиця 2.18. Динаміка обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря за 2021-2023 роки

Показники	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Загальна кількість (одиниць) дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря, виданих у поточному році суб'єкту господарювання, об'єкт якого належить до:	222	164	172
першої групи	-	-	-
другої групи	50	33	47
третьої групи	172	131	125
Викиди забруднюючих речовин та парникових газів від стаціонарних джерел, тис. т	5,1	4,8	4,4
Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел у розрахунку на км ² , т	0,3	0,2	0,4
Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел у розрахунку на одну особу, кг	5,4	4,7	*

Джерело: [13].

Ціль 14: Збереження морських ресурсів. Оскільки Волинська область не має виходу до моря, ця ціль не є пріоритетною для регіону.

Ціль 15: Захист та відновлення екосистем суші реалізується через збереження лісів, підтримку природно-заповідних територій та боротьбу з ерозією ґрунтів. Програми з охорони біорізноманіття та запобігання деградації екосистем є важливими для області.

Природно-заповідний фонд Волинської області (Додаток Д) за рік не зазнав суттєвих змін у кількості територій та об'єктів, однак його структура залишилась стабільною. Площа природно-заповідних територій на початок 2024 року складає 220 848,33 га, що є майже рівним показнику на початок 2023 року (220 848,23 га), що свідчить про сталість в управлінні природоохоронними територіями. Відсоток площі ПЗФ від загальної площі області також залишився на рівні 10,96%.

Кількість природних заповідників, національних природних парків, заказників та пам'яток природи загальнодержавного та місцевого значення не змінилася, що свідчить про збереження вже існуючої природно-заповідної мережі. Незначне збільшення кількості пам'яток природи місцевого значення (на 1 об'єкт) не має

значного впливу на загальну картину. У зв'язку з цим, можна зробити висновок, що природно-заповідний фонд області залишається стабільним, проте для його подальшого розвитку може бути доцільним збільшення площі заповідних територій і створення нових об'єктів ПЗФ для забезпечення більш ефективного збереження біорізноманіття та природних ресурсів.

Ціль 16: Мир, справедливість та сильні інститути сприяє розвитку демократії, правосуддя та верховенства права в області. Підтримка прав громадян, боротьба з корупцією, а також зміцнення місцевих органів влади є ключовими елементами цієї цілі.

Вивчено кількість облікованих кримінальних правопорушень за окремими видами (табл. 2.19).

Таблиця 2.19. Кількість облікованих кримінальних правопорушень за окремими видами (випадків)

Показники	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Кількість облікованих кримінальних правопорушень за окремими видами, всього	9109	7409	11486
у тому числі			
умисні вбивства і замах на вбивство	24	21	18
умисні тяжкі тілесні ушкодження	38	34	29
згвалтування і спроби згвалтування	14	13	11
хуліганство	42	12	31
розбої	19	13	8
грабежі	119	47	43
вимагання	7	1	12
Кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів	798	913	858
Кількість і склад дітей, які перебувають на обліку в підрозділах превентивної діяльності з ювенальної превенції	45	35	35

Джерело: [32].

У 2023 році кількість кримінальних правопорушень зросла до 11,486 випадків, порівняно з 7,409 у 2022 році. Зменшилась кількість умисних вбивств (18 випадків)

та тяжких тілесних ушкоджень (29 випадків), а також зґвалтувань (11 випадків). Водночас збільшилися випадки хуліганства (31 випадок) і вимагання (12 випадків). Кількість злочинів у сфері обігу наркотичних засобів залишалась стабільною (858 випадків). Кількість дітей на обліку в підрозділах ювенальної превенції не змінилась і становила 35 осіб.

Вивчено показники роботи державних нотаріальних контор та приватних нотаріусів у регіоні (табл. 2.20).

Таблиця 2.20. Окремі показники роботи державних нотаріальних контор та приватних нотаріусів

Показники	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Кількість державних нотаріальних контор та архівів на кінець року, од	15	15	15
Кількість приватних нотаріусів на кінець року, осіб	121	121	122
Кількість вчинених нотаріальних дій, тис.			
державними нотаріальними конторами	34,4	35,9	40,4
приватними нотаріусами	178,1	188,5	224,3
Сума стягнутого державного мита, за вчинення нотаріальних дій державними нотаріальними конторами, тис.грн	1386,6	977,6	1781,6
Сума сплачених до бюджету податків, за вчинення нотаріальних дій приватними нотаріусами, тис.грн	2552,5	3695,1	3411,4

Джерело: [32].

У 2023 році кількість державних нотаріальних контор залишалась на рівні 15, так само як і кількість приватних нотаріусів, яка зросла до 122 осіб. Загальна кількість нотаріальних дій, вчинених державними нотаріальними конторами, становила 40,4 тис., що більше порівняно з попередніми роками (35,9 тис. у 2022 році). Приватні нотаріуси також збільшили кількість вчинених дій до 224,3 тис., порівняно з 188,5 тис. у 2022 році. Сукупна сума державного мита, сплаченого за нотаріальні дії, досягла 1,781.6 тис. грн, а податки, сплачені приватними нотаріусами, склали 3,411.4 тис. грн.

Ціль 17: Партнерство заради сталого розвитку активно реалізується в області через залучення міжнародних партнерів, донорів та громадських організацій до проектів регіонального розвитку. Важливими є партнерства з Програмою розвитку ООН, Європейським Союзом та іншими міжнародними структурами для забезпечення сталого розвитку Волинської області.

17-19 квітня 2023 року у Кросно (Польща) відбулося засідання Моніторингового комітету Програми Interreg NEXТ Польща – Україна 2021-2027, де представники органів влади України та Польщі обговорювали відбір проектів за тематичною цілею «Довкілля». Проекти повинні були відповідати показникам ефективності та мати значний вплив на територію реалізації Програми.

«Всього комітет прийняв рішення про надання грантів для 44 проектів з 132 поданих заявок. Серед них – сім волинських проектів: [26]

1. «Спільні дії для покращення співпраці у запобіганні стихійним лихам та кліматичним загрозам на транскордонній території».

2. «Спільні дії в Остроленсько-Седлецькому субрегіоні та Волинській області для підготовки рятувальних служб до стихійних лих».

3. «Спільне просування заходів щодо стійкості до змін клімату, стихійних лих та пожеж».

4. «Співпраця на користь клімату – розвиток зеленої інфраструктури в Ленчні та Ковелі».

5. «Дике життя у великому місті: захист і промоція дикої природи в Луцьку та Жешуві».

6. «Безпечна каналізація для здорового довкілля: транскордонні рішення Луцька та Білостока».

7. «Підвищення безпеки на транскордонній території в сфері рятування».

«Реагуючи на виклики воєнного стану, обласна влада продовжила співпрацю з міжнародними партнерами з метою залучення інвестицій та розв’язання деяких нагальних проблем» [21].

Згідно з даними Волинської обласної військової адміністрації, на березень 2024 року на Волині налічується 130 міжнародних угод, з яких 17 були укладені в 2023 році з партнерами з Польщі, Великої Британії, Литви та Німеччини. З метою розвитку міжнародної співпраці та залучення нових інвестицій, у 2023 році обласна адміністрація провела більше 40 зустрічей. Крім того, в рамках програми «Польща-Україна» спеціалісти департаменту економічного розвитку, зовнішніх зносин та туризму забезпечили супровід і консультування 14 проєктів на загальну суму близько 14 млн євро.

2.3. Вплив місцевих програм і політик на досягнення Цілей сталого розвитку

Аналіз досягнень Волинської області за Цілями Сталого Розвитку свідчить про позитивні тенденції у багатьох сферах соціально-економічного розвитку. Зокрема, відзначається зростання доходів населення, покращення якості освіти та охорони здоров'я, розвиток інновацій і підтримка малого бізнесу. Важливою є також активізація зусиль щодо забезпечення гендерної рівності, доступу до чистої води та енергії, а також екологічних ініціатив.

Водночас існують суттєві виклики, які потребують уваги. Серед них – високий рівень витрат домогосподарств на харчування, нерівність між містом і селом, проблеми з екологією, а також недостатня інфраструктура в окремих регіонах. Важливо посилити координацію між владою, бізнесом і громадськістю для забезпечення більш комплексного та ефективного впровадження сталих практик

Стан досягнення Цілей сталого розвитку Волинської області представлено у таблиці 2.21.

Таблиця 2.21. Досягнення Цілей Сталого Розвитку Волинської області

Ціль Сталого Розвитку	Основні досягнення	Ключові проблеми
1. Подолання бідності	Зростання доходів населення на 20,5% (2021)- Підвищення кількості підприємств на 13,2% (2023)- Реальний дохід на душу зростає	Висока частка витрат на харчування (48%)- Нестабільність ринку праці
2. Подолання голоду, розвиток с/г	Стабільне споживання основних продуктів- Зростання частки рослинництва до 72,8% (2023)	Зниження споживання деяких продуктів- Обмежений доступ до ринків збуту
3. Міцне здоров'я і благополуччя	Зниження захворюваності у деяких групах- Покращення доступу до медпослуг	Недостатнє фінансування охорони здоров'я- Високий рівень хронічних хвороб
4. Якісна освіта	Підвищення рівня охоплення освітою- Розвиток інклюзивної освіти	Недостатнє матеріально-технічне забезпечення шкіл- Нерівний доступ до якісної освіти
5. Гендерна рівність	Посилення рівності у працевлаштуванні- Підвищення жіночої участі в управлінні	Гендерні стереотипи- Різниця у зарплатах чоловіків і жінок
6. Чиста вода та санітарія	Покращення якості води в населених пунктах- Збільшення кількості обладнаних санвузлів	Забруднення водних джерел- Недостатній рівень інфраструктури в селах
7. Доступна та чиста енергія	Зростання частки відновлюваної енергії- Енергоефективність в бюджетних установах	Застаріла енергетична інфраструктура- Висока вартість модернізації
8. Гідна праця та економічне зростання	Підвищення зайнятості населення- Зростання середньої заробітної плати	Незахищеність робочих місць- Нерівномірний розвиток секторів
9. Промисловість, інновації та інфраструктура	Розвиток малого та середнього бізнесу- Запровадження інноваційних технологій	Відсутність сучасної інфраструктури в сільській місцевості-Низький рівень інвестицій
10. Скорочення нерівності	Підтримка соціально вразливих груп- Запровадження програм підтримки	Відчутна соціальна нерівність між містом і селом- Обмежений доступ до якісних послуг
11. Сталий розвиток міст і громад	Розвиток транспортної інфраструктури- Екологічні ініціативи у містах	Проблеми з твердими відходами- Недостатня екологічна свідомість
12. Відповідальне споживання та виробництво	Поширення сортування відходів- Підтримка локальних виробників	Низький рівень переробки відходів- Надмірне споживання ресурсів
13. Пом'якшення наслідків клімату	Реалізація проєктів з енергозбереження- Озеленення територій	Загроза повеней і посух- Відсутність комплексної кліматичної політики
14. Збереження морських ресурсів	-	-
15. Захист та відновлення екосистем суші	Створення природоохоронних територій- Відновлення лісових масивів	Вирубка лісів- Урбанізація і деградація земель
16. Мир, справедливість та сильні інститути	Покращення роботи місцевих органів влади Підвищення рівня правової обізнаності	Корупція Недостатня прозорість у прийнятті рішень
7. Партнерство заради сталого розвитку	Співпраця з міжнародними організаціями- Розвиток громадських ініціатив	Обмежена координація між секторами- Відсутність системного підходу

Джерело: [32].

Місцеві програми та політики відіграють критичну роль у досягненні Цілей сталого розвитку (ЦСР), оскільки вони спрямовані на вирішення конкретних проблем на місцевому рівні, відповідно до особливостей територій. Вони можуть мати як позитивний, так і негативний вплив залежно від їхнього змісту, спрямованості та механізмів реалізації.

«Програми Луцької міської територіальної громади націлені на забезпечення сталого розвитку в різних сферах соціального захисту, інклюзії та правосуддя. Зокрема, вони зосереджуються на підтримці вразливих груп населення, таких як особи з інвалідністю, малозабезпечені громадяни та люди похилого віку» [16].

Програма соціального захисту населення Луцької міської територіальної громади на 2023 – 2025 роки

Програма соціальної адаптації осіб з інвалідністю Луцької міської територіальної громади на 2024 – 2026 роки

Програма розвитку надання соціальних послуг в Луцькій міській територіальній громаді на 2021 – 2025 роки

Програма забезпечення виконання рішень суду та виконавчих документів на 2024 – 2026 роки

Програма «Громада без Бар'єрів» на 2024 – 2026 роки

«Програма соціального захисту населення на 2023-2025 роки має на меті поліпшення умов для соціально незахищених громадян через надання матеріальної допомоги та пільг. Програма соціальної адаптації осіб з інвалідністю передбачає покращення доступності інфраструктури та послуг для людей з особливими потребами. Програма розвитку соціальних послуг у громаді забезпечує доступ до необхідної допомоги для різних категорій населення, включаючи літніх людей та осіб з інвалідністю» [23].

Додатково, програма «Громада без Бар'єрів» орієнтована на створення безперешкодного середовища для маломобільних груп населення, що сприяє інклюзивному розвитку громади. Програма забезпечення виконання рішень суду і

виконавчих документів фокусується на покращенні правосуддя та доступу до правових механізмів.

Ці програми сприяють досягненню Цілей сталого розвитку, зокрема через забезпечення рівних можливостей, покращення соціальних умов та створення інклюзивного середовища для всіх громадян.

У Луцьку діє Програма підтримки малого та середнього підприємництва Луцької міської територіальної громади на 2022–2026 роки, яка була затверджена рішенням Луцької міської ради №22/53 від 24 листопада 2021 року. Головною метою цієї програми є створення сприятливих умов для здійснення підприємницької діяльності, покращення рівня життя населення, забезпечення зайнятості громадян через стимулювання розвитку підприємництва та інших ініціатив.

У межах Програми також створено фонд підтримки підприємництва, який має на меті формування оптимальних умов для ведення бізнесу навіть в умовах воєнного стану. Кошти з цього фонду використовуються на часткове відшкодування витрат суб'єктів господарювання на закупівлю альтернативних джерел енергії. Суб'єкти господарювання можуть отримати до 50% вартості обладнання, але не більше 50 тис. грн.

18–19 грудня 2023 року в Луцьку відбулася регіональна дискусія під назвою «Волинь: від відновлення до розвитку в умовах війни та повоєнний період», організована в рамках проєкту «Програма розвитку ООН в Україні» за підтримки уряду Швеції. Основною метою заходу стало посилення співпраці між владою, бізнесом і громадянським суспільством для визначення стратегічних напрямів сталого розвитку області. Учасники працювали в тематичних групах, обговорюючи виклики воєнного часу та розробляючи проєктні пропозиції. Національний Еразмус+ офіс презентував можливості для участі в європейських програмах. Цей захід став важливим майданчиком для конструктивного діалогу та формування нових партнерств.

Також важливо, що місцеві органи влади відіграють ключову роль у впровадженні політик сталого розвитку. Розробка стратегій на рівні місцевих рад, які включають активну участь громади, може значно сприяти досягненню Цілі сталого розвитку 16, що стосується миру, правосуддя та ефективних інститутів. Важливими є також програми, які сприяють прозорості та боротьбі з корупцією.

Для досягнення максимального ефекту важливо, щоб місцеві програми враховували специфіку регіону, були інтегровані з національними стратегіями та мали чіткий механізм моніторингу та оцінки результатів.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

За визначенням Всесвітнього комітету з питань довкілля і розвитку при ООН «сталий розвиток» можна розглядати як зобов'язання суспільства діяти у спосіб, що підтримуватиме життя, і дозволить нашим нащадкам жити комфортно у дружньому, чистому і здоровому світі. Іншими словами сталий розвиток – це розвиток суспільства без зростання, яке призводить до виходу за межі господарської ємності біосфери. Тут під розвитком мається на увазі якісне поліпшення, а під зростанням – кількісне збільшення.

1. Цілі сталого розвитку (ЦСР), також відомі як Глобальні цілі, були прийняті Організацією Об'єднаних Націй у 2015 році як універсальний заклик до дій щодо подолання бідності, захисту планети та забезпечення того, щоб до 2030 року всі люди насолоджувалися миром і процвітанням. 17 Цілей сталого розвитку є інтегрованими – вони визнають, що дії в одній сфері впливатимуть на результати в інших, і що розвиток повинен збалансовувати соціальну, економічну та екологічну стійкість.

Україна інтегрувала 17 ЦСР у понад 140 нормативних актів, адаптувавши їх під національні умови, що закріплено Указом Президента у 2019 році. Цей процес допоміг сформуванню пріоритетів сталого розвитку, враховуючи особливості країни. Сталий розвиток має на меті покращення якості життя, забезпечення безпеки, здоров'я та екології. Важливо залучати громадськість, науковців, бізнес і владу для обговорення і реалізації цих цілей на регіональному рівні. Ефективне лідерство та співпраця між урядом, бізнесом і суспільством – ключ до успіху до 2030 року.

2. Огляд існуючих досліджень показників сталого розвитку та методологій оцінки прогресу в досягненні Цілей сталого розвитку виявляє прогалину в літературі щодо конкретного застосування показників для оцінки цілей Цілей сталого розвитку, особливо в контексті неперервних державних установ (НУВ). Хоча було розроблено різні методології та підходи для оцінки прогресу в

досягненні Цілей сталого розвитку на різних рівнях, включаючи глобальний, національний та субнаціональний, комплексних досліджень, зосереджених на конкретних проблемах та потребах НУВ, бракує. Існуючі дослідження часто не включають поглибленого вивчення та оцінки застосованих методів і підходів, що підкреслює необхідність більш адаптованого та систематичного підходу до оцінки прогресу з плином часу та покращення сталого розвитку в НУВ.

3. Міжнародна практика реалізації Цілей сталого розвитку (ЦСР) демонструє, що успішне впровадження цих цілей можливе лише за умови адаптації глобальних стратегій до національних умов, залучення всіх секторів суспільства та встановлення ефективного багаторівневого управління. Європейський Союз є прикладом інтегрованого підходу, де поєднуються вертикальні та горизонтальні механізми, міжвідомча координація, цифрові платформи та публічно-приватне партнерство. Азійські країни, як-от Японія та Південна Корея, роблять ставку на інновації та «зелені» технології, тоді як держави Латинської Америки та Африки фокусуються на зменшенні бідності, розвитку інфраструктури та залученні міжнародної допомоги.

Ключовими чинниками успіху є розвиток людського капіталу, участь громадськості, підтримка інновацій та цифрових рішень, а також прозорий моніторинг досягнутих результатів. Досвід різних країн свідчить, що ЦСР не лише сприяють покращенню якості життя, а й забезпечують довгострокову соціальну, економічну та екологічну стійкість. Україні, як і іншим країнам, доцільно посилити механізми залучення інвестицій у «зелену» економіку, розширити партнерства та підвищити ефективність реалізації стратегічних цілей сталого розвитку з урахуванням національних пріоритетів.

4. Волинська область, розташована на північному заході України, є важливою адміністративною одиницею країни, що межує з Польщею та Білоруссю. Область має розвинену інфраструктуру з 12 пунктами пропуску, включаючи міжнародні

автомобільні та залізничні пункти. Адміністративно-територіальний устрій включає чотири райони, 11 міст і понад 1000 сільських населених пунктів.

Загальна чисельність населення області на початок 2022 року становила понад мільйон осіб, проте спостерігається тенденція до зменшення чисельності населення як у міських, так і в сільських районах.

Географічно область має багаті природні ресурси, зокрема річки, озера та ліси. Волинь славиться своєю природно-заповідною територією, де розташовано численні національні парки та заказники. Одним з найбільших озер є Світязь, а природний заповідник «Черемський» є важливим об'єктом для охорони природи.

Незважаючи на труднощі, викликані війною, Волинська область зберегла стабільність і продовжує сприяти обороноздатності країни та підтримці внутрішньо переміщених осіб. Загалом, регіон володіє значним природним, економічним та інфраструктурним потенціалом.

5. Волинська область стала однією з перших в Україні, яка адаптувала глобальні Цілі сталого розвитку ООН до власних регіональних умов, визначивши пріоритетні напрямки у доповіді «Цілі Сталого Розвитку: Волинь – 2030». Основними пріоритетами стали п'ять цілей: здоров'я і благополуччя, гідна праця та економічне зростання, розвиток промисловості та інновацій, захист екосистем суші, а також зміцнення миру і правосуддя. Ці цілі інтегровані у стратегічний план розвитку області до 2027 року, який містить п'ять ключових завдань: підвищення конкурентоспроможності економіки, розвиток людського капіталу, інноваційна економіка, транскордонне співробітництво та екологічна безпека. Аналіз взаємозв'язку між Цілями сталого розвитку та пріоритетами регіону показує як сильні, так і опосередковані зв'язки, що свідчить про комплексний підхід до їх реалізації.

В цілому, Волинська область демонструє поступовий прогрес у досягненні цілей сталого розвитку, проте залишається низка викликів. У галузі соціального захисту відзначається зростання обсягів надання допомоги найуразливішим

верствам населення, зокрема людям похилого віку та інвалідам, що позитивно впливає на якість життя цієї категорії громадян. У той же час, проблеми з нерівністю доходів і доступом до соціальних послуг все ще потребують більшого уваги та ресурсів.

У сфері економічного розвитку спостерігається стабільний розвиток малого бізнесу, зокрема мікропідприємств, що забезпечує зайнятість і економічну активність населення. Водночас, підтримка великих та середніх підприємств залишається важливою для економічного зростання. Доходи населення Волинської області зростають, що підтверджується збільшенням заробітної плати, прибутків і соціальних трансфертів у 2021 році порівняно з 2020-м. Це сприяє зменшенню рівня бідності, хоча структурні проблеми залишаються – високий відсоток витрат домогосподарств на харчування та житло свідчить про недостатній рівень доходів у частини населення. Активізація підприємницької діяльності сприяє створенню робочих місць, проте нестабільність на ринку праці залишається викликом для досягнення повної зайнятості.

У сфері сільського господарства, що є ключовою складовою продовольчої безпеки, основні показники споживання продуктів харчування стабільні, що свідчить про відносну стійкість сектору. Однак економічні труднощі та зростання цін призводять до зниження витрат на окремі продукти, що може негативно позначитися на харчуванні вразливих верств населення. Програми підтримки фермерів і розвиток органічного сільського господарства спрямовані на подолання цих викликів і зміцнення продовольчої безпеки регіону.

В області інфраструктури, особливо в транспортному секторі, спостерігається зростання обсягів перевезень і розвитку дорожнього господарства, що позитивно позначається на мобільності населення та розвитку економічних зв'язків. Однак є потреба в подальшому поліпшенні якості транспортної інфраструктури, зокрема шляхом реконструкції та модернізації дорожніх мереж.

Щодо екологічної ситуації, існує потреба в додаткових заходах для захисту природних ресурсів та зниження рівня забруднення, хоча певні кроки вже були вжиті, зокрема у галузі енергозбереження та відновлювальних джерел енергії.

Культура та мистецтво у Волинській області отримують фінансування, проте недостатньо ресурсів для сталого розвитку цієї сфери. Прогрес у галузі права та забезпечення правопорядку також можна вважати позитивним, однак рівень правопорушень потребує подальшого контролю та превентивних заходів.

Проводиться активна політика соціальної підтримки, що сприяє зменшенню соціальної нерівності, зокрема через забезпечення рівного доступу до медичних і освітніх послуг, а також надання адресної натуральної і грошової допомоги вразливим групам населення.

Щодо кліматичних змін, у регіоні посилюється забруднення атмосфери через зростання викидів від стаціонарних та пересувних джерел, що негативно впливає на якість довкілля, незважаючи на збережені природні ландшафти.

Волинь здавна славиться своєю первозданною красою, екологічною чистотою, чудовими краєвидами та великою кількістю природних заповідників. На жаль, з плином часу, через збільшення навантаження від рухомих та стаціонарних джерел забруднення повітря, фіксується негативна тенденція до погіршення екологічного стану та санітарної обстановки. Відмічаються випадки перевищення допустимих норм забруднюючих речовин. Найбільша кількість шкідливих викидів від промислових підприємств спостерігається у таких містах Волинської області як Луцьк, Ковель, Нововолинськ та Володимир.

Основними забруднювачами атмосферного повітря є підприємства, що спеціалізуються на видобутку та переробці корисних копалин, організації сільського, лісового та рибного господарства, а також компанії, що займаються видобутком природного газу та нафтопереробкою. Крім того, значний внесок у забруднення повітря роблять підприємства, що працюють у сфері забезпечення

електроенергією, газом, парою та кондиційованим повітрям. На їх частку припадає більше 89% від загального обсягу викидів по регіону.є

У Волинській області триває поступове впровадження заходів з покращення водопостачання, очищення вод, енергоефективності та управління відходами, однак залишається необхідність активізації дій для зниження втрат води, модернізації енергетичної інфраструктури і посилення контролю за забрудненням навколишнього середовища.

Область долучилась до партнерства з Програмою розвитку ООН, Європейським Союзом та іншими міжнародними структурами для забезпечення сталого розвитку Волинської області. На березень 2024 року на Волині налічується 130 міжнародних угод, з яких 17 були укладені в 2023 році з партнерами з Польщі, Великої Британії, Литви та Німеччини. З метою розвитку міжнародної співпраці та залучення нових інвестицій, у 2023 році обласна адміністрація провела більше 40 зустрічей, що є хорошою тенденцією.

Загалом, область досягає позитивних результатів у різних аспектах сталого розвитку, однак залишається значний потенціал для подальших удосконалень, особливо в питаннях економічної рівності, екології та доступу до якісних послуг для населення.

6. Місцеві програми Луцької міської територіальної громади демонструють системний підхід до реалізації Цілей сталого розвитку (ЦСР) через підтримку соціально вразливих категорій населення, розвиток інклюзивного середовища, зміцнення правових механізмів та стимулювання підприємницької активності. Зокрема, реалізуються програми, спрямовані на соціальний захист, адаптацію осіб з інвалідністю, забезпечення доступу до правосуддя, подолання бар'єрів для маломобільних груп і розвиток соціальних послуг.

Окрему роль відіграє Програма підтримки малого та середнього бізнесу, яка не лише забезпечує економічну стійкість громади в умовах війни, а й сприяє зайнятості та підвищенню якості життя. Проведення стратегічних дискусій, таких

як регіональна платформа «Волинь: від відновлення до розвитку», є прикладом залучення громадськості, бізнесу та влади до процесу прийняття рішень, що відповідає принципам ЦСР 16 – миру, справедливості та ефективних інституцій.

Однак поряд із досягненнями спостерігаються і суттєві виклики: соціально-економічна нерівність між містом і селом, екологічні загрози, недостатній рівень інфраструктури, зокрема в сільській місцевості, та обмежена координація між секторами. Це свідчить про потребу в більш системному підході до планування та реалізації місцевих політик.

Ключовим фактором подальшого успіху є налагодження ефективної взаємодії між місцевою владою, бізнесом та громадянським суспільством. Також важливо, аби місцеві програми були адаптовані до регіональних особливостей та викликів, включали механізми прозорості, підзвітності й участі громадян. Такий підхід дозволить забезпечити стійкий і справедливий розвиток громади відповідно до глобальних пріоритетів сталого розвитку.

Щороку Генеральний секретар ООН представляє щорічний звіт про прогрес у досягненні Цілей сталого розвитку, який розробляється у співпраці з системою ООН та базується на глобальній системі показників, даних, отриманих національними статистичними системами, та інформації, зібраної на регіональному рівні. Але в Україні, в тому числі, у Волинській області не подаються відповідні звіти, більшість даних не оновлювалась до 2022 року.

При складанні нашого аналізу ми зіткнулись з труднощами, які можуть також стати викликом для інших міст при підготовці подібних документів. По-перше, обмежена здатність Державної служби статистики України збирати та публікувати статистичні дані, розподілені за територіальними громадами, ускладнює належне вимірювання показників для експертної оцінки прогресу у досягненні ЦСР. Відсутність національних рекомендацій щодо розробки таких оглядів і звітів ускладнює розробку методології і також перешкоджає якісному порівнянню міст у майбутньому.

Моніторинг досягнень ЦСР необхідний для координації роботи всіх зацікавлених сторін і є життєво важливим для ухвалення комплексних публічних політик, спрямованих на забезпечення сталого розвитку економіки, інфраструктури, соціальної сфери, довкілля та якості життя мешканців.

Волинській області необхідно розробити централізовану цифрову платформу для збору, обробки та аналізу даних по всіх 17 ЦСР, що дозволить отримувати актуальну інформацію в режимі реального часу. Така платформа має включати інструменти візуалізації, щоб зробити результати зрозумілішими для широкої аудиторії. Важливо розробити індикатори, які дозволять виявляти відставання або проблеми у виконанні ЦСР на ранніх етапах і вчасно коригувати стратегії.

Прикладом слугує Львів, який у 2023 році став першим містом в Україні, в якому підготували локальний Огляд про досягнення Цілей сталого розвитку (Voluntary Local Review) та долучився до переліку 33 міст світу, які декларують свій внесок. Огляд містить результати аналізу тенденцій розвитку Львівської громади до початку повномасштабного вторгнення росії та опісля за 17 цілями, які охоплюють усі сфери життя – здоров'я, освіту, екологію, економічний розвиток тощо. Важливим є те, що Огляд не тільки підсумовує здобутки на шляху до досягнення цілей на місцевому рівні, але й надає бачення напрямів подальшого розвитку Львова навіть в умовах війни та після перемоги. Так, наприклад, завдяки сталій підтримці галузі охорони здоров'я, місто має кращі показники, аніж в середньому по Україні щодо зменшення дитячої смертності, зниження рівня захворюваності на ВІЛ-інфекцію та туберкульоз, а також зменшення смертності від цереброваскулярних хвороб. Це демонструє існуючі позитивні тенденції у напрямі досягнення Цілі 3: Міцне здоров'я та благополуччя.

Також у Львові є добровільні місцеві огляди, які є потужними прискорювачами процесу локалізації Цілей сталого розвитку. Міста зараз використовують це саме як інструменти для покращення узгодженості політики, стратегічного планування та багаторівневої координації. Добровільний місцевий огляд досягнення Цілей

сталого розвитку (ЦСР) Львовом пропонує бачення прогресу в досягненні Цілей на місцевому рівні.

Для покращення системи аналізу і оцінки виконання Цілей сталого розвитку необхідно насамперед розвивати компетенції фахівців у сфері моніторингу та оцінки. Регулярні навчання для працівників органів влади, громадських організацій і бізнесу мають охоплювати сучасні методи збору даних, аналітики та використання інноваційних інструментів, що підвищить якість і точність інформації.

Важливим кроком є також активне залучення громадськості та бізнесу шляхом впровадження механізмів консультацій і співпраці, які дозволять отримувати додаткові дані, розширювати партнерські зв'язки та підвищувати прозорість процесу реалізації ЦСР. Залучення широкого кола зацікавлених сторін сприятиме формуванню більш інклюзивної та ефективної системи управління. Крім того, інтеграція Цілей сталого розвитку у місцеві стратегії розвитку забезпечить врахування регіональних особливостей, що сприятиме більш цільовим і дієвим рішенням. Для цього слід проводити детальний аналіз локальних викликів, розробляти специфічні індикатори та включати ЦСР у стратегічні документи місцевих органів влади з подальшим регулярним моніторингом і публічним звітуванням.

Також важливим кроком є забезпечення міжсекторальної взаємодії між органами державної влади, місцевим самоврядуванням, науковими установами, громадськими організаціями та бізнесом для спільного досягнення Цілей сталого розвитку. Відкриті дані, що регулярно оновлюються, мають бути доступними для всіх зацікавлених сторін, що дозволить здійснювати незалежний моніторинг та аналіз. Зокрема, створення відкритих аналітичних панелей на базі обласної адміністрації або регіонального ЦНАПу допоможе забезпечити доступ до ключових індикаторів ЦСР у зручному для користувача форматі.

Важливо також посилити координацію між національними та регіональними структурами. Наприклад, Міністерство економіки України, яке є координатором

впровадження Цілей сталого розвитку на національному рівні, має підтримувати регіони у створенні та оновленні локальних планів дій, методичних рекомендацій щодо адаптації глобальних індикаторів та у впровадженні інформаційно-аналітичних платформ. Впровадження таких систем дозволить забезпечити єдність підходів, порівнюваність даних та загальнодержавну синергію у досягненні цілей.

Окрім цього, варто розглядати можливість залучення міжнародних партнерів та донорських організацій до процесу розбудови спроможності Волинської області щодо реалізації ЦСР. Така співпраця може включати технічну допомогу, навчальні програми, а також фінансування пілотних проектів, які сприятимуть покращенню конкретних показників. Наприклад, Програма розвитку ООН (ПРООН) вже має досвід впровадження локальних ініціатив з моніторингу ЦСР в Україні, і може стати ключовим партнером на регіональному рівні.

Крім технічної інфраструктури та професійного розвитку, надзвичайно важливо формувати культуру сталого розвитку серед населення через просвітницькі кампанії, освітні програми в школах і університетах, публічні заходи та інформаційні кампанії. Це дозволить підвищити рівень обізнаності населення щодо ролі кожного у досягненні ЦСР, сприятиме розвитку екологічної та соціальної відповідальності та активнішій участі громадян у житті громади.

Таким чином, системне впровадження Цілей сталого розвитку у Волинській області має спиратися на багатокomпонентний підхід: створення цифрової платформи моніторингу, розвиток людського капіталу, розширення партнерств, включення ЦСР у місцеве стратегічне планування та активне залучення громади. Це дозволить не лише досягати глобальних цілей, а й створити передумови для стійкого, справедливого та інклюзивного розвитку регіону, що буде зберігати свою динаміку навіть у складних соціально-економічних умовах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агенція регіонального розвитку Волинь. URL: <https://www.volyn.agency/>
2. Бебик В., Куйбіда В., Мякушко Н. Сталий розвиток і соціальна глобалістика: навч. посіб. Ред. міжнар. журн. "Social and Human Sciences", Всеукр. асоц. політ. наук, Полтав. ін-т економіки і права Ун-ту "Україна". Київ : Талком, 2022. 255 с.
3. Боголюбов В.М. Стратегія сталого розвитку: Підручник / [В.М.Боголюбов, М.О. Клименко, Мельник Л.Г., О.О. Ракоїд]. За редакцією професора В.М.Боголюбова і. – К.: ВЦ НУБПУ, 2018. – 446 с.
4. Визначили п'ять цілей сталого розвитку Волині URL: <https://business.rayon.in.ua/news/66791-viznachili-piat-tsilei-stalogo-rozvitku-volini>
5. Волинська обласна державна адміністрація. URL: <https://www.voladm.gov.ua/>
6. Горбачова І. В. Перспективи реалізації цілей сталого розвитку в умовах пандемії: досвід Німеччини та Франції. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство : наук. журн. Ужгород : УжНУ, 2022. Вип. 41. – 142 с., С.26-31.
7. Демченко О.В. Фундаментальні засади сталого розвитку як базису формування людського капіталу сільських територій. Економічний простір. 2024. №193. С.95-101
8. Департамент агропромислового розвитку Волинської облдержадміністрації URL: <https://agrovolyn.gov.ua/article/proyekt-kompleksnoyi-programy-rozvytku-agropromyslovogo-kompleksu-volynskoyi-oblasti-na-2022>
9. Державна служба статистики України: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
10. Діяльність суб'єктів великого, середнього, малого та мікропідприємництва волині у 2023 році: статистичний збірник, 2024. Луцьк. 167 с.

11. Дранківська А.А., Бельєга І., Мельник-Шамрай В.В. Заповідні території Волинської області URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/12/38-1.pdf>
12. Екологічний паспорт Волинської області за 2023 рік URL: <https://voladm.gov.ua/article/ekologichniy-pasport-volinskoji-oblasti-za-2023-rik/>
13. Екологічний паспорт Волинської області за 2022 рік <https://voladm.gov.ua/article/ekologichniy-pasport-volinskoji-oblasti-za-2022-rik/>
14. Івашова Л.М., Івашов М.Ф. Сталий розвиток регіонів: окремі аспекти відродження туристичної діяльності міст та громад на засадах державно-приватного партнерства. Сталий розвиток територій: виклики та можливості: монографія, 2021. с.55-68
15. Досягнення Цілей сталого розвитку у національному та регіональному розрізах URL: https://voxukraine.org/doslidzhennya-sdg/?utm_source=chatgpt.com
16. Луцька міська рада Департамент соціальної політики URL: <https://www.social.lutsk.ua/mprogram.php>
17. Обласна комплексна програма сімейної та гендерної політики, захисту прав дітей, запобігання та протидії торгівлі людьми та домашньому насильству на період до 2028 року
18. Оцінка за методологією Економічної та соціальної Комісії ООН для Азії та Тихого океану (UNESCAP) URL: https://www.ukrstat.gov.ua/csr_prezent/2.htm
19. Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року: резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 25 вересня 2015 р. URL: <http://sdg.org.ua/ua/resources-2/344-2030-2015>
20. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 686-р «Питання збору даних для моніторингу реалізації цілей сталого розвитку»
21. Політична карта Волинської області URL: <https://opora.ua.org/viyna/politichna-karta-volins-koyi-oblasti-25250>
22. Програма розвитку ООН (ПРООН): www.undp.org

23. Програма соціального захисту населення Луцької міської територіальної громади на 2023 – 2025 роки

24. Про Програму підтримки малого і середнього підприємництва Луцької міської територіальної громади на 2022-2026 роки URL: <https://www.lutskrada.gov.ua/documents/16363548142650400-pro-programu-pidtrimki-malogo-i-serednogo-pidpriemnitstva-lutskoi-miskoi-teritorialnoi-gromadi-na-2022-2026-roki>

25. 3.Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року : указ Президента України від 30.09.2019 №722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>

26. Проекти Волині щодо захисту довкілля отримають фінансування від ЄС URL: <https://www.congress.gov.ua/proiekty-volyni-shchodo-zakhystu-dovkillia-otrymaiut-finansuvannia-vid-yes/>

27. Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища у волинській області за 2023 рік. Волинська обласна державна адміністрація. 204 с.

28. Регіональні доповіді про стан навколишнього природного середовища в Україні URL: <https://mepr.gov.ua/diyalnist/napryamky/ekologichnyj-monitoring/regionalni-dopovidi-pro-stan-navkolyshnogo-seredovyshha-v-ukrayini>

29. Регіональна дискусія «Волинь: від відновлення до розвитку в умовах війни та повоєнний період» URL: <https://erasmusplus.org.ua/news/regionalna-dysкусиya-volyn-vid-vidnovlennya-do-rozvytku-v-umovah-vijny-ta-povoyennyj-period-18-19-12-2023-r-onlajn/>

30. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 686-р "Питання збору даних для моніторингу реалізації цілей сталого розвитку"

31. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 29 листопада 2024 року № 1190-р "Деякі питання забезпечення досягнення Цілей сталого розвитку в Україні"

32. Статистичний Щорічник Волинь 2023. Головне управління статистики у волинській області. Луцьк. 2024.

33. Степаненко С.В. Досвід країн єс щодо реалізації концептів сталого розвитку функціонування суб'єктів агробізнесу. Modern directions of scientific research development : The 16th International scientific and practical conference, September 7-9 2022. С.331-336

34. Стратегія розвитку Волинської області на період до 2027 року від 12.03.2020 №29/16. URL: <https://volynrada.gov.ua/session/29/16-0>

35. Червінська Л. П., Якушик І. Д. Суспільні реформи та інновації для досягнення цілей сталого розвитку. Розвиток механізмів публічного управління в контексті реалізації євроінтеграційного вектора України (кейси розбудови освіти та економіки для забезпечення безпеки й досягнення цілей сталого розвитку). 2022. С.646-666

36. Чотири повіти: яким може бути новий адміністративний поділ Волині URL: <https://volynonline.com/chotyry-povity-yakym-mozhe-buty-novuj-administratyvnyj-podil-volyni/>

37. Цілі сталого розвитку Україна 2020. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/media/11481/file/SDG%20Ukraine%20Monitoring%20Report%202020%20ukr.pdf>

38. Цілі сталого розвитку та Україна: єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/cili-stalogo-rozvitku-ta-ukrayina>

39. Цілі Сталого Розвитку: Волинь URL: https://vps-41387.vps-default-host.net/uploads/files_orders/cili_stalogo_rozvitk_1743759951.pdf

40. Цілі Сталого Розвитку: Волинь. Завдання та індикатори. 2018. 16 с.

41. Цілі Сталого Розвитку. Програми розвитку державної статистики до 2023 року, затвердженої постановою Кабміну від 27 лютого 2019 року (№ 222). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/222-2019-%D0%BF>

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця А.1. Чисельність населення області станом на 01 січня 2024 року

Назва одиниці адміністративно-територіального устрою	Чисельність, осіб
Міські територіальні громади	
Берестечківська	9312
Володимир-Волинська	42227
Горохівська	25147
Камінь-Каширська	55874
Ківерцівська	23442
Ковельська	73370
Луцька	240292
Любомльська	15887
Нововолинська	58182
Рожищенська	26368
Устилузька	7243
Сільські територіальні громади	
Боратинська	18666
Велимченська	3752
Велицька	4010
Вишнівська	7899
Городищенська	8994
Доросинівська	5676
Дубечненська	9269
Дубівська	5120
Забродівська	10537
Затурцівська	8121
Зимнівська	8590
Колодяжненська	8345
Копачівська	5178
Литовезька	4094
Оваднівська	5726
Павлівська	8734
Підгайцівська	20573
Поворська	4461
Поромівська	5676
Прилісненська	8896
Рівненська	5475
Самарівська	5460

Сереховичівська	3218
Смідинська	4277
Сошиченська	9648
Селищні територіальні громади	
Голобська	8555
Головненська	8308
Заболоттівська	9485
Іваничівська	9415
Колківська	20762
Локачинська	13256
Луківська	5043
Любешівська	29976
Люблинецька	6388
Маневицька	26729
Мар'янівська	9519
Олицька	11810
Ратнівська	22317
Старовижівська	11973
Торчинська	13534
Турійська	18451
Цуманська	17655
Шацька	16482

Додаток Б

Таблиця Б.1. Споживання продуктів харчування у домогосподарствах (у середньому за місяць у розрахунку на одну особу; кг)

Категорія продуктів	2019 рік	2020 рік	2021 рік
М'ясо і м'ясопродукти	5,1	5,1	5,1
Молоко і молочні продукти	18,6	18,6	18,6
Яйця, шт	17	17	17
Риба і рибопродукти	1,6	1,6	1,6
Цукор	2,8	2,8	2,8
Олія та інші рослинні жири	1,6	1,6	1,6
Картопля	8,6	8,6	8,6
Овочі та баштанні	8,1	8,1	8,1
Фрукти, ягоди, горіхи, виноград	3,3	3,3	3,3
Хліб і хлібні продукти	8,8	8,8	8,8

Додаток В

Додаток В.1. Кількість осіб, які навчалися у закладах освіти

	2021/ 2022 роки	2022/ 2023 роки	2023/ 2024 роки
Всього, тис. осіб	180,1	184,9	186,8
У закладах загальної середньої освіти за формами здобуття освіти ¹	144,9	144,7	141,6
денною	141,5 ²	102,4 ²	133,3 ²
вечірньою та заочною	1,1 ²	1,1 ²	1,2 ²
У закладах професійної (професійно-технічної) освіти ¹	8,0	7,5	6,1
У закладах фахової передвищої освіти	7,9 ³	9,6 ³	11,1 ³
На 100 тис.			
У закладах вищої освіти ⁴	19,3 ³	23,1 ³	28,0 ³
У закладах загальної середньої освіти	1419
У закладах професійної (професійно-технічної) освіти	78
У закладах фахової передвищої освіти	77
У закладах вищої освіти ⁴	189

Джерело: [32].

Додаток Г

Додаток Г.1. Основні показники роботи транспорту

	2000 рік	2010 рік	2020 рік	2021 рік
Експлуатаційна довжина залізничних колій загального користування, ¹ на кінець року, км	615	597	593	593
Довжина автомобільних доріг загального користування, ² на кінець року, тис.км	6,3	6,2	6,2	6,2
у тому числі з твердим покриттям	5,6	5,7	5,8	5,8
Експлуатаційна довжина тролейбусних ліній (в однопутному обчисленні), на кінець року, км	109	109	109	109
Перевезено (відправлено) вантажів транспортом всього, млн.т	9,1	11,2	13,3	...
автомобільним ³	7,6	10,1	12,4	12,6
залізничним ¹	1,5	1,1	0,9	...
Перевезено (відправлено) пасажирів транспортом всього, млн. осіб	102,4	118,3	42,8	...
автомобільним ⁴	49,4	93,6	32,2	31,1
міським електричним	47,7	19,5	10,1	12,3
залізничним ^{1,5}	5,3	5,2	0,5	...

Джерело: [32].

Додаток Д

Додаток Д.1. Динаміка структури природно-заповідного фонду Волинської області

Категорії територій та об'єктів ПЗФ	станом на 01.01.2023		станом на 01.01.2024	
	Кількість, шт	Площа, га	Кількість, шт	Площа, га
Природні заповідники	1	2975,7	1	2975,7
Біосферні заповідники	–	–	–	–
Національні природні парки	3	121767,84	3	121767,84
Регіональні ландшафтні парки	–	–	–	–
Заказники загальнодержавного значення	15	7731,8	15	7731,8
Заказники місцевого значення	210	87612,2	210	87612,2
Пам'ятки природи загальнодержавного значення	4	122,9	4	122,9
Пам'ятки природи місцевого значення	126	618,8	127	618,9
Заповідні урочища	27	15064,02	27	15064,02
Ботанічні сади загальнодержавного значення	1	10	1	10
Ботанічні сади місцевого значення	–	–	–	–
Дендрологічні парки загальнодержавного значення	–	–	–	–
Дендрологічні парки місцевого значення	–	–	–	–
Зоологічні парки загальнодержавного значення	–	–	–	–
Зоологічні парки місцевого значення	–	–	–	–
Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення	3	28,6	3	28,6
Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення	9	82,03	9	82,03
РАЗОМ				
загальнодержавного значення	27	132636,84	27	132636,84
місцевого значення	372	103377,052	373	103377,15
Фактична площа ПЗФ	399	220848,232	400	220848,33
Відсоток фактичної площі ПЗФ від площі адміністративно-територіальної одиниці		10,96		10,963

Джерело: [8].